

Sport- en beweegnorm voor de openbare ruimte

Verkenning voor de gemeente Groningen

Februari 2025

Rapport
Beweëgalliantie
gemeente Groningen

Classificatie
Intern gebruik

Projectnummer
P0056261

Samenvatting

De gemeente Groningen heeft, via de Beweegalliantie, BMC gevraagd om ondersteuning bij het doorontwikkelen van de referentienorm voor sport en bewegen in de openbare ruimte. De opdracht bestaat uit twee delen:

1. de huidige referentienorm van Groningen toetsen aan de nieuwe landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM en waar nodig aanscherpen;
2. een instrument ontwikkelen dat inzicht geeft in de investerings- en beheerkosten van voorzieningen per vierkante meter.

Op dit moment hanteert Groningen een norm van 1000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1000 woningen. Deze norm – constateren wij in het rapport – is vrij exclusief: elementen zoals speeltuinen, wandel- en fietspaden en natuurgrasveldjes tellen nu niet mee, terwijl ze wel bewegen stimuleren. Het beleid onderschrijft het belang van de nabijheid, maar de norm stuurt op de hoeveelheid vierkante meters en zegt niets over waar deze sport- en beweegaanleidingen zouden moeten liggen. Hierdoor ontbreekt de garantie dat een speel- of sportplek daadwerkelijk bereikbaar is. Daarnaast houdt de huidige norm onvoldoende rekening met de verschillen tussen de drie woonmilieus die in Groningen worden gehanteerd.

De RIVM-vuistregels adviseren dat 25% van de openbare ruimte primair ingericht moet zijn voor bewegen. Daarnaast hanteren zij afstandsnormen (bijvoorbeeld een speelplek voor jongeren tot 12 jaar binnen 200m). Uit de analyse blijkt dat Groningen als gehele gemeente de 25%-grens haalt. Echter, per woonmilieu zijn de verschillen groot. In het stedelijk gebied (binnenstad) is de ruimte schaars en staat de norm onder druk, terwijl in het dorpse milieu de kwantitatieve norm makkelijk wordt gehaald door de lagere dichtheid.

Het advies is om de huidige norm te vervangen met normen die aansluiten bij de RIVM-richtlijnen en daarin naast de hoeveelheid ruimte ook de nabijheid centraal te stellen:

- **Speelplek (0-12 jaar):** binnen 200 meter loopafstand.
- **Sportplek (12+):** binnen 400 meter loopafstand.
- **Beweeggroen:** binnen 300 meter toegang tot aaneengesloten beweeggroen (minimaal 1 ha).
- **Ruimteclaim:** minimaal 25% van de openbare ruimte inrichten als beweegvriendelijke omgeving.

Omdat 'one size fits all' niet werkt in de gemeente Groningen waar meerdere woonmilieus zijn, adviseren we per woonmilieu een gedifferentieerd kader:

- **Stedelijk:** streef naar ≥30% beweegvriendelijke inrichting (vanwege hoge druk en veel gebruikers). Focus hier op meervoudig ruimtegebruik en strikte afstandsnormen (200m/400m).
- **Groen-stedelijk:** streef naar ≥25% beweegvriendelijke ruimte. Hier is ruimte om functies evenwichtig te verdelen.
- **Dorps:** streef naar ≥20% beweegvriendelijke ruimte. Hier is de nabijheid in meters minder leidend vanwege hogere reisbereidheid; stuur hier vooral op de kwaliteit van routes en netwerken en verbindingen.

Er wordt in hoofdstuk 6 en bijlage 5 inzicht gegeven in de verschillende kosten voor voorzieningen in de openbare ruimte, waarbij de conclusie is dat een meer realistisch beeld van de kosten te verkrijgen is als er parameters/kaders voor een speel- of sportplek worden gesteld.

Tot slot adviseren we om de nieuwe normen bestuurlijk vast te leggen in het *Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen* en om de 'Beweegruimte-monitor' verder door te ontwikkelen. Deze tool combineert de normen, gebiedskenmerken en kosten (in relatie tot de maatschappelijke opbrengst) om aan de voorkant van ruimtelijke plannen direct de juiste keuzes te kunnen maken.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Aanleiding	1
1.1 De ruimte voor sport en bewegen staat onder druk	1
1.2 Opdracht en aanpak	1
1.3 Leeswijzer	2
Hoofdstuk 2 Huidige situatie	3
2.1 Huidige referentienormen gemeente Groningen	3
2.2 Referentienorm sport en bewegen in de openbare ruimte	5
Hoofdstuk 3 Sportnormen en -richtlijnen andere gemeenten	8
3.1 Overzicht van sportnormen en -richtlijnen openbare ruimte per gemeente	8
Hoofdstuk 4 Overzicht landelijke vuistregels en richtlijnen	12
4.1 De nationale beweegrichtlijnen	12
4.2 Landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM	13
4.3 De (verdere) ontwikkeling van een landelijke richtlijn	15
Hoofdstuk 5 Landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM in vergelijking met de gemeente Groningen	16
5.1 Vergelijking landelijke vuistregels Bewegen met de referentienorm van Groningen	16
5.2 De beweegvriendelijke openbare ruimte in Groningen (werkelijke situatie)	18
Hoofdstuk 6 Investerings- en beheerkosten per voorziening	21
6.1 Overzicht kosten via leveranciers	21
6.2 Drie prijscategorieën	21
Hoofdstuk 7 Aanbevelingen gemeente Groningen	22
7.1 Advies voor een nieuwe referentienorm	22
Hoofdstuk 8 Hoe nu verder?	25
8.1 De ontwikkeling van de beweegruimte-monitor	25
8.2 Vervolg	26
Bijlage 1 Lijst van voorzieningen van de huidige Groningse referentienorm sport en bewegen	27
Bijlage 2 Totaaloverzicht van sportnormen en -richtlijnen openbare ruimte van gemeenten	29
Bijlage 3 Kwalitatieve richtlijnen van gemeenten voor spelen, bewegen en sport in de openbare ruimte	32
Bijlage 4 De Omgevingswet	33
Bijlage 5 Overzicht investering-, beheer- en onderhoudskosten voorzieningen in de openbare ruimte	34
Bronnen	37

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC

Hoofdstuk 1 | Aanleiding

De gemeente Groningen heeft – via de Beweegalliantie in een Community of Practice (COP) – om ondersteuning gevraagd bij het toetsen en het doorontwikkelen/aanscherpen van haar huidige referentienorm sport en bewegen in de openbare ruimte van de gemeente. Daarnaast wil de gemeente inzicht in de kosten van de voorzieningen in de openbare ruimte.

1.1 De ruimte voor sport en bewegen staat onder druk

De ruimte voor sport en bewegen in Nederland staat ernstig onder druk¹²³. Het aantal vierkante meters voor sport groeide in de periode tussen 2010 en 2020, maar regionale verschillen namen enorm toe, met een krimp in de grote steden. Er is in Nederland een grote druk op de ruimte, omdat veel opgaven zoals woningbouw, klimaatverandering en mobiliteit samenkomen op het beperkte grondgebied van Nederland. De ruimte voor sport en bewegen zal zonder extra inzet afnemen in plaats van toenemen⁴, terwijl de vraag naar sportvoorzieningen en -ruimte, vooral in stedelijk gebied, juist stijgt. Daarnaast blijft bewegingsarmoede en overgewicht in Nederland een groeiend probleem. In NRC⁵ is te lezen dat de strijd tegen beweegarmoede niet erg succesvol is in de grote steden, doordat er alsmaar minder ruimte is om te sporten; sportvelden en -hallen zijn vervangen door onder meer woningen en kantoren. 56% van de Nederlanders voldoet daarnaast niet aan de beweegrichtlijnen en de laatste jaren is dit percentage toegenomen⁶. Het huidige aanbod van sportaccommodaties sluit daarnaast niet altijd meer aan bij de demografische ontwikkelingen en sportbehoefte. Er wordt daarom steeds vaker gebruikgemaakt van de openbare ruimte om te sporten en te bewegen⁷. Als de sportruimte in stedelijke gebieden af blijft nemen – en met de uitdagingen op het gebied van de woningbouw is dat reëel – dan kan dat negatieve impact met zich meebrengen. Een manier om voldoende ruimte voor sport veilig te stellen, zijn landelijke richtlijnen of normen, in combinatie met voldoende geld voor gemeenten om zo'n richtlijn/norm uit te voeren (bron, zie voetnoot 1).

Ook de gemeente Groningen groeit, tussen 2024 en 2044 met 39.000 inwoners⁸, waardoor de vraag naar beschikbare capaciteit van sport- en beweegvoorzieningen in Groningen toeneemt. Door het hanteren van een norm kan de gemeente sturen op de inrichting van de leefomgeving die een gezonde leefstijl stimuleert. Het ontwikkelen en toepassen van een norm (voor bewegen, spelen en sport in de openbare ruimte) is cruciaal om ervoor te zorgen dat inwoners aan de beweegrichtlijn kunnen voldoen en de mogelijkheid hebben om naar eigen wens te spelen, bewegen en sporten, wat bijdraagt aan plezier, gezondheid, cohesie in de buurt, participatie en ontmoeting. Bovendien helpt het de gemeente om integraal en efficiënt te werken aan de vervanging, verbetering en verduurzaming van het sport- en beweeglandschap.

1.2 Opdracht en aanpak

De gemeente Groningen wil de huidige referentienorm voor sport en bewegen in de openbare ruimte – als onderdeel van het [Masterplan \(door\)ontwikkeling Sportvoorzieningen](#) – toetsen en verder aanscherpen/doorontwikkelen. Dat wil ze om enerzijds een beleidsmatige onderbouwde uitwerking te hebben van deze norm en anderzijds het aandeel sportvoorzieningen in de openbare ruimte planmatig te kunnen waarborgen en keuzes over inrichting en investering te kunnen onderbouwen, én daarmee ruimte te geven aan

¹ Bron: [artikel NRC, 23 november 2025](#)

² Bron: [Platform31](#)

³ Bron: [Stadszaken](#)

⁴ Bron: [Urhahn, Ruimte geven aan sport, 2024](#)

⁵ Bron: [artikel NRC, 11 november 2025](#)

⁶ Bron: [Nederlandse Sportraad](#)

⁷ Bron: Ministerie van VWS, [Kamerbrief beleidsplan toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen](#), oktober 2025.

⁸ Bron: [OIS Groningen, onderzoeksafdeling gemeente Groningen](#).

spelen, bewegen en sport. De referentienorm sport en bewegen in de openbare ruimte vormt samen met de beleidsmatige uitgangspunten en bevolkingsprognose een kompas dat de gemeente kan gebruiken om opgaven in kaart te brengen en keuzes te kunnen maken.

BMC is door de Beweegalliantie gevraagd dit traject van de gemeente Groningen te ondersteunen met de volgende opdracht:

Opdracht 1

De huidige referentienorm sport en bewegen in de openbare ruimte van de gemeente Groningen toetsen aan de vuistregels Bewegen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de referentienorm waar nodig hierop aanscherpen/aanpassen.

Opdracht 2

Een instrument (menukaart, praatplaat of stroomschema) ontwikkelen dat inzicht geeft in de investering- en beheerkosten van de voorzieningen in de openbare ruimte (wat kost een voorziening per vierkante meter).

1.3 Leeswijzer

1.3.1 Aanpak en inhoud hoofdstukken

Om de opdracht te realiseren hebben we de huidige situatie van Groningen in kaart gebracht (hoofdstuk 2), inzicht gegeven in de normen/richtlijnen van andere gemeenten (hoofdstuk 3), inzicht gegeven in de landelijke vuistregels en richtlijnen (hoofdstuk 4), de referentienorm van Groningen getoetst aan de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM (hoofdstuk 5) en hebben we de kosten van verschillende beweegvoorzieningen in de openbare ruimte in kaart gebracht (hoofdstuk 6). Tot slot adviseren we in hoofdstuk 7 nieuwe normen voor de gemeente Groningen en in hoofdstuk 8 geven we inzicht in het vervolg en de ontwikkeling van een tool.

1.3.2 Gebruik van terminologie

In het rapport komen verschillende termen voor die gaan over het hebben van een **(referentie)norm**, **vuistregel** of **richtlijn** voor sport en bewegen in de openbare ruimte. Deze termen hebben allemaal een vergelijkbare betekenis, maar worden door elkaar gebruikt.

De gemeente Groningen heeft bijvoorbeeld een **referentienorm** sport en bewegen in de openbare ruimte die als **kwantitatieve norm** wordt gebruikt (paragraaf 2.2). Verschillende gemeenten hanteren diverse andere termen (hoofdstuk 3). Daarnaast zijn er nationale aanbevelingen zonder bindende kracht, gericht op het stimuleren van een beweegvriendelijke omgeving door middel van afstanden en ruimteclaims, de zogenoemde **vuistregels Bewegen** van het RIVM (paragraaf 4.2). Tot slot is er landelijk een **richtlijn** in ontwikkeling, die een toekomstige uitgebreidere nationale **leidraad** is, die gemeenten moet ondersteunen bij het maken van ruimtelijke keuzes op het gebied van spelen, bewegen en sporten (paragraaf 4.3).

Overkoepelend hebben de termen in de context van dit rapport één gemeenschappelijk doel: ze dienen als een beleidsmatig kader, maatstaf of hulpmiddel om ervoor te zorgen dat er voldoende en geschikte openbare ruimte is om spelen, bewegen en sporten te stimuleren. Het zijn in essentie instrumenten om ruimte te borgen, gezondheid te stimuleren en keuzes te onderbouwen.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie

De gemeente Groningen hanteert verschillende referentienormen als onderdeel van [het Masterplan \(door\)ontwikkeling Sportvoorzieningen](#). Deze normen dienen als kompas om de opgaven in kaart te brengen en onder andere keuzes te maken over de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van sport- en beweegvoorzieningen (in de openbare ruimte). In paragraaf 2.1 zijn de huidige referentienormen voor buitensport, binnensport, zwembaden en de ijsbaan te vinden en in paragraaf 2.2. is de huidige referentienorm voor sport en bewegen in de openbare ruimte omschreven.

2.1 Huidige referentienormen gemeente Groningen

Voor de huidige opdracht is BMC gevraagd aan de slag te gaan met de referentienorm sport en bewegen in de openbare ruimte voor ongeorganiseerde sport (zie paragraaf 2.2.). Om een compleet beeld te krijgen van de huidige situatie beschrijven we in deze paragraaf de andere normen van de gemeente Groningen in relatie tot sport⁹.

2.1.1 Referentienorm buitensport

Voor buitensportvoorzieningen wordt de referentienorm uitgedrukt in het gemiddelde aantal vierkante meters buitensport per huishouden (tabel 1). De normen variëren op basis van het woonmilieu. De ambitie van de gemeente is op dit gemiddelde aantal vierkante meters per huishouden ten minste te continueren.

Tabel 1: m² buitensport per huishouden per woonmilieu

Woonmilieu	Gemiddeld aantal m ² buitensport per huishouden
Stedelijk	1,7 m ² per huishouden
Groen-stedelijk	7,3 m ² per huishouden
Dorps	18,2 m ² per huishouden

In de toekomstige uitbreidingsopgave beschouwt de gemeente de opgave voor het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu in samenhang, omdat bewoners uit de binnenstad (stedelijk) vermoedelijk gebruikmaken van sportvoorzieningen in de aangrenzende wijken (groen-stedelijk). Voor de referentienorm sport in de openbare ruimte (paragraaf 2.2) vraagt Groningen ook om te kijken naar een mogelijke indeling op basis van deze woonmilieus, omdat de behoefte van voorzieningen en de beschikbare ruimte per gebied sterk verschilt.

Woonmilieus

De gemeente Groningen onderscheidt drie woonmilieus (uit het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen), zie afbeelding 1:

- **Stedelijk woonmilieu:** het gebied binnen ongeveer 10 minuten fietsen van het centrum van de stad (het gaat over het centrum en 'oude wijken'). Dat is een cirkel met een straal van ongeveer 2,5 kilometer. Momenteel staat ruim 60% van de woningvoorraad in dit woonmilieu met een gemiddelde van 33 woningen per hectare. Er wonen ongeveer 130.000 inwoners in dit milieu en hier zijn de huishoudens kleiner, jonger en hebben ze een lager inkomen dan in beide andere milieus. De studentenpopulatie is hierin – zoals aangegeven in het Masterplan – waarschijnlijk van invloed. Er wonen relatief weinig gezinnen met kinderen in dit milieu (11% van de huishoudens heeft kinderen ten opzichte van 35% in

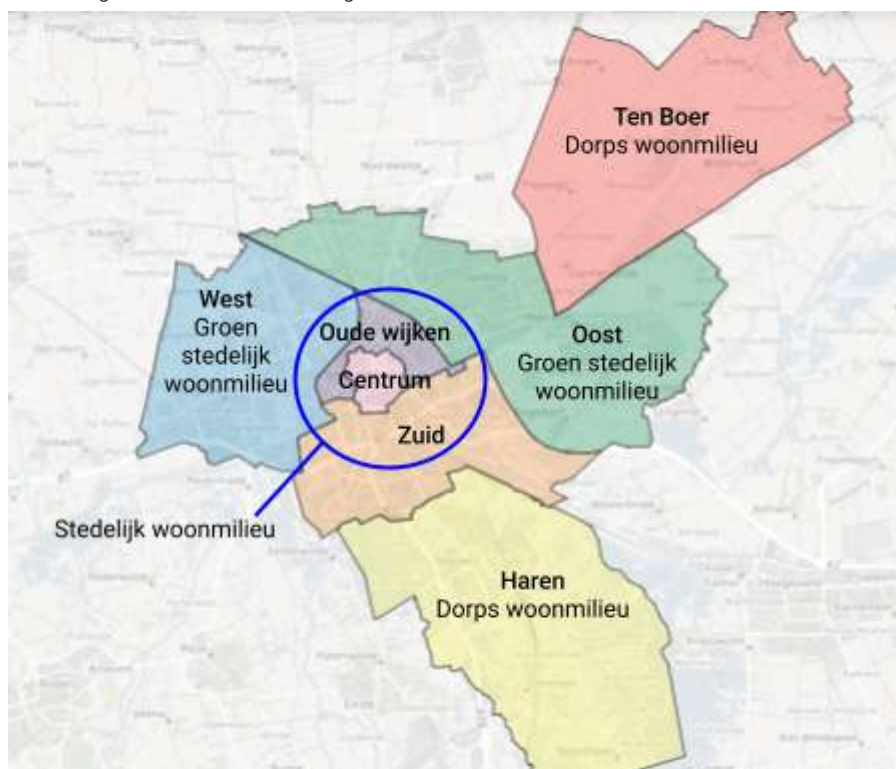
⁹ Bron: [Masterplan \(door\)ontwikkeling Sportvoorzieningen](#)

een dorps woonmilieu). De woningen in het stedelijk woonmilieu bestaan voor het overgrote deel uit huurappartementen.

- **Groen-stedelijk woonmilieu:** buiten de stedelijke cirkel ligt dit gebied met bijna 30% van de woningvoorraad, met een gemiddelde van 4 woningen per hectare. Er wonen ongeveer 75.000 mensen in dit gebied. De huishoudens zijn groter dan in het stedelijk woonmilieu en er wonen vaker gezinnen (33% huishoudens met kinderen) dan in een stedelijk woonmilieu. Het gaat hier over de gebieden Oost, West en Zuid.
- **Dorps woonmilieu:** de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer kunnen worden gezien als dit woonmilieu, zo'n 10% van de huidige woningvoorraad met een gemiddelde van 1 woning per hectare. In dit woonmilieu wonen zo'n 27.500 mensen en in 35% van de huishoudens wonen kinderen. Het grootste deel van de woningvoorraad bestaat uit grondgebonden koop. De levensverwachting is in Haren 8 jaar hoger dan in Ten Boer.

Afbeelding 1: woonmilieus Groningen

2.1.2 Referentienorm binnensport

Voor de gewenste capaciteit aan binnensportaccommodaties rekent de gemeente met een ratio ten opzichte van het aantal inwoners:

- **Sporthal:** de norm die wordt gehanteerd voor de berekening van de gewenste capaciteit is 1 sporthal per 17.500 inwoners.
- **Sportzaal:** de norm die de gemeente hanteert is 1 sportzaal op 10.000 inwoners.

Een sporthal is groter dan een sportzaal en bestaat uit meerdere delen en is vaak voor meerdere sporten geschikt.

2.1.3 Referentienorm zwembaden en ijsbaan

Voor zwembaden en de overdekte ijsbaan (1 met regiovoorziening) past de gemeente geen formele referentienorm toe. De reden hiervoor – volgens de gemeente Groningen – is dat het aantal voorzieningen niet veel zou zeggen over de beschikbare capaciteit, aangezien de omvang en aard van een zwembad sterk kunnen verschillen.

Hoewel er geen norm is, wordt wel met vergelijkende huidige cijfers gewerkt:

- Groningen beschikt over 2.683 m² overdekt zwembadwater.
- De gemeente beschikt over 1 overdekt zwembad per 59.537 inwoners (wat relatief veel is vergeleken met Den Haag en Amsterdam).
- Dit komt neer op 1,13 m² overdekt zwembadwater per 100 inwoners.

2.2 Referentienorm sport en bewegen in de openbare ruimte

De gemeente Groningen heeft een huidige referentienorm voor ongeorganiseerde sport in de openbare ruimte opgesteld, die is afgeleid van de normen in Amsterdam en Den Haag. De huidige norm is: **1000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1000 woningen c.q. huishoudens**. Deze kwantitatieve norm is vooral gericht op het verzekeren dat de gerealiseerde openbare ruimte (zoals verharding en groen) geschikt is voor sportief gebruik en beweging; een openbare ruimte die laagdrempelig uitnodigt tot sport en bewegen.

Gemeente Groningen streeft ernaar om per stadsdeel en gebied nu minimaal te voldoen aan deze referentienorm. In de gemeente Groningen zijn er totaal 147.205 huishoudens. Per stadsdeel is berekend hoeveel vierkante meters er zijn aan verharde of aangelegde kleine wijk- of grootstedelijke beweegvoorzieningen (zie afbeelding 2, tabel uit het Masterplan, deel 2 uitvoeringsagenda).

Afbeelding 2: tabel met inzicht in aantal vierkante meters voorzieningen per stadsdeel (van de gemeente Groningen)

Stadsdeel	Huishoudens ^a	Totale aantal vierkante meters (m ²)	Waarvan kleine wijkvoorzieningen (m ²)	Grootstedelijke voorzieningen (m ²)
Oost	17412	59.633	15.012	44.621
Zuid	35.776	14.312	10.007	4.305
West	28.115	20.373	16.417	3.956
Oude wijken	32.649	6.741	5.063	1.678
Centrum	19.921	1.414	1.038	376
Haren	10.106	2.791	461	2.330
Ten Boer	3.226	3.775	1.275	2.500
Totaal	147.205	109.039	49.273	59.766

a. huishoudens volgens buurtmonitor (peildatum 2024)

In een aantal stadsdelen van de gemeente Groningen wordt de referentienorm per kleine wijkvoorzieningen niet gehaald (in Zuid, Oude wijken, Centrum en Haren). De grootstedelijke voorzieningen zijn niet heel gelijk verspreid (veel aanbod in Oost en minder in het centrum). Zie de volgende paragraaf voor een toelichting over het type voorzieningen. In de tabel zitten ook tijdelijke voorzieningen (zoals een pumptrack in West en een MTB skillspark in Oost, dat de helft van de totale vierkante meters beslaat in Oost); dat geeft volgens Groningen een vertekend

beeld in de cijfers. Ook zijn er verschillende gebouwen met een maatschappelijke functie, waar ook sport- en beweegvoorzieningen zijn aangelegd en meegenomen in dit overzicht.

De verwachting is volgens de gemeente Groningen – zoals in het Masterplan te lezen is – dat de gemeente Groningen minimaal aan deze norm moet kunnen voldoen, omdat 1) Groningen uitdagingen kent die vergelijkbaar zijn met die van andere steden (zoals Amsterdam en Den Haag) als het gaat om de beperkte beschikbare ruimte en de verwachte bevolkingsgroei en 2) omdat Groningen hoger scoort dan deze gemeenten in [de Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving](#). Overigens betekent het hebben van normen niet altijd dat die in elke stad of gemeente worden gehaald. Belangrijk is dat ze in ieder geval worden opgesteld en dat er een ambitie is.

Type voorzieningen binnen de huidige referentienorm

De voorzieningen die binnen deze referentienorm vallen, worden door de gemeente ingedeeld in verschillende categorieën – in de openbare ruimte – waarbij de focus ligt op ingerichte sport- en beweegfaciliteiten (afbeelding 3). Deze voorzieningen zijn geen onderdeel van een traditioneel ingerichte sportvereniging. In de [uitvoeringsagenda](#) richt gemeente Groningen zich vooral op de opgaven ten aanzien van de kleinere wijkvoorzieningen en grootstedelijke wijkvoorzieningen. In bijlage 1 is de volledige lijst van voorzieningen opgenomen.

Afbeelding 3: overzicht van type voorzieningen in de openbare ruimte (van de gemeente Groningen)

Voorzieningen buiten de huidige referentienorm

Hoewel elementen zoals wandel- en fietspaden, speeltuinen, natuurgas trapveldjes en waterrijke gebieden bewegen stimuleren (en dus beweegaanleidingen zijn), zijn ze niet opgenomen in de huidige referentienorm van Groningen. Dit komt nu doordat deze elementen vaak meerdere doelen dienen en niet strikt als sport- en beweegvoorziening kunnen worden aangemerkt.

Niet in de norm zitten:

- binnen- en buitensportaccommodaties en blaashallen, zoals voetbalvelden, zwembaden, gymzalen, hockey, ijshal, tennis, padel, sportvelden van sportverenigingen (daar is een aparte opgave voor

verduurzaming en nieuwbouw voor, binnen de uitvoeringsagenda van het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen);

- natuurgas trapveldjes;
- waterrijke gebieden waar gesport kan worden;
- wandel- en fietspaden;
- 750 formele speelplekken/tuinen en 3368 speeltoestellen;
- gewone grasveldjes met doeltjes.

In de gesprekken met de gemeente Groningen is benoemd dat in de herijkte norm ook speelvoorzieningen een plek zouden moeten krijgen, mede omdat er vraag is naar combinaties van speel-, beweeg- en sportplekken.

Hoofdstuk 3 | Sportnormen en -richtlijnen andere gemeenten

Gemeenten bepalen hun eigen beleid en richtlijnen, op basis van de huidige situatie, lokale behoeften en ambities. Tot voor kort ontbrak een landelijke norm. De vastgestelde normen en beleidsuitgangspunten voor bewegen, spelen en sporten in de openbare ruimte variëren per gemeente, en zijn vaak onderdeel van bredere accommodatieplannen, sportvisies of beleidskaders voor speelruimte en groen. Volgens het Mulier Instituut (2025) vindt 38% van de gemeenteambtenaren een beweegvriendelijke omgeving een belangrijk speerpunt in het sportaccommodatiebeleid van de gemeente. En 83% heeft doelstellingen in het sportbeleid staan die te maken hebben met sport en bewegen in de openbare ruimte. Hoe stedelijker en groter de gemeente, hoe vaker de beweegvriendelijke omgeving als speerpunt wordt benoemd. Om een goed beeld te hebben van de lokale richtlijnen en verschillen hiertussen geven we in paragraaf 3.1 een overzicht van de verschillende normen en richtlijnen van negen andere gemeenten in Nederland. In bijlage 2 is een totaaloverzicht (tabel 6) te vinden.

3.1 Overzicht van sportnormen en -richtlijnen openbare ruimte per gemeente

3.1.1 Gemeente Amsterdam

Amsterdam hanteert bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden een sportnorm. Deze is onderdeel van de 'Amsterdamse referentienorm voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen'. Het doel is om ruimte voor sporten en bewegen een vaste plek te geven in ruimtelijke plannen.

De norm voor ongeorganiseerde sport in de openbare ruimte is afgeleid van de norm voor speelveldjes in de gemeente Amsterdam, en is bedoeld om te garanderen dat de openbare ruimte geschikt is voor sportief gebruik:

- 1 m² openbare ruimte per woning is geschikt voor sport en bewegen.

De speelnorm in Amsterdam richt zich op het realiseren van formele speelruimte bij gebiedsonwikkeling:

- Speelplekken in de buurt: minimaal 1 speelplek (150 m²) per 300 woningen.
- Speelvelden in de wijk: 1 speelveld (1000 m²) per 1000 woningen.

3.1.2 Gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht legt in de *Beleidsnota Sport en Bewegen 2025 - 2032* de nadruk op een beweegvriendelijke inrichting en nabijheid van voorzieningen:

- Utrechters moeten in iedere wijk binnen 10 minuten loop- of fietsafstand kunnen sporten en bewegen in de openbare ruimte.
- De gemeente investeert in routes en specifieke sport- en beweegplekken en werkt aan een brede aanpak om sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte te bevorderen. Urban sports (zoals freerunning, 3x3 basketbal en calisthenics) krijgen speciale aandacht bij de inrichting van de openbare ruimte.

3.1.3 Gemeente Leiden

Het *Beleidskader Sport en Gezondheid 2019 – 2023* van de gemeente Leiden stelt dat de fysieke leefomgeving spelen, bewegen en sporten moet bevorderen. In 2026 wordt een nieuw [beleidskader](#) ontwikkeld. De gemeente Leiden hanteert in haar *Beleidskader spelen en bewegen* richtlijnen om voldoende speel- en beweegruimte voor kinderen en jongeren (0-18 jaar) te garanderen, dicht bij huis.

- Leiden creëert ruimte voor nieuwe sporten, zoals calisthenics, headis, padel en streetskaten, en faciliteert hiermee ook de individuele en anders-georganiseerde sporter.
- De hele openbare ruimte wordt gezien als potentiële speel- en beweegruimte voor alle Leidenaren van jong tot oud.

- De gemeente hanteert een speelrichtlijn om voldoende speel- en beweegruimte voor kinderen dicht bij huis te waarborgen: de gemeente Leiden streeft ernaar dat in elke buurt minimaal 10% van de openbare ruimte fungeert als potentiële speelruimte (ook wel de speelruimterichtlijn genoemd).
- In Leiden zijn 14 speeltuinen verdeeld over alle wijken en zo'n 300 speelplekken.

3.1.4 Gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam stelt in de *Sportnota 2021+* dat de buitenruimte moet uitnodigen tot bewegen:

- Rotterdam werkt aan een sportnorm die bij gebiedsontwikkeling kan worden ingezet om voldoende specifieke sportlocaties (zoals trapveldjes en skatevoorzieningen) in de openbare ruimte te garanderen. In 2025 is de sportnorm getest. Het doel is om gebiedsontwikkelaars te binden aan het garanderen van voldoende sportlocaties in de openbare ruimte, zoals trapveldjes en skatevoorzieningen. Inmiddels is een nieuwe norm ontwikkeld die nog vastgesteld moet worden door de gemeenteraad.
- Bij herinrichting van straten wordt rekening gehouden met de buitenspeelnorm: een brede stoep van 3-5 meter aan één straatzijde.
- De gemeente streeft naar het behoud van minimaal de bestaande vierkante meters voor sportvoorzieningen en het verbeteren van de mogelijkheden voor divers gebruik.
- Bewegen moet direct bij de voordeur beginnen. De gemeente richt de openbare ruimte zo in dat deze geschikt is voor informeel sporten dicht bij huis.

3.1.5 Gemeente Amersfoort

De gemeente Amersfoort hanteert haar normen en richtlijnen in de openbare ruimte vanuit de ambitie 'Een leven lang sporten en bewegen voor iedere Amersfoorter'. Deze voorwaarden en richtlijnen zijn verankerd in de *Sportnota 2019-2024* en het *Handboek Inrichting Openbare Ruimte (2024)*. In het beleid van de gemeente Amersfoort wordt de openbare ruimte benoemd als een van de belangrijkste sportaccommodaties van de stad. De normen zijn gericht op het waarborgen van voldoende speel- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte bij nieuwe ontwikkelingen en worden uitgedrukt als streefwaarden:

- Formele speelplekken: 1 speelplek (150 m²) per 300 woningen (zelfde als Amsterdam).
- 1 speelveld spelen en sporten (1000 m²) per 1000 woningen (zelfde als Amsterdam).
- De ruimte voor speel- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte moet worden gebundeld.
- Beweeg- en speelplekken moeten maximaal 500 meter vanaf de woning liggen.
- Koele beweeg- en ontmoetingsplekken moeten minimaal 500 meter vanaf de woning liggen.
- Ruimtes moeten worden ontworpen voor multifunctioneel gebruik (bijvoorbeeld overdag speel-, sport- of beweegplek en 's avonds parkeerplek).

3.1.6 Gemeente Terneuzen

Het *Speelvoorzieningenbeleid (2024)* van de gemeente Terneuzen richt zich op de transformatie van een kinderspeeltuin naar een ontmoetingsplek voor iedereen:

- 0-6 jaar: gemeente Terneuzen streeft ernaar om in een kinderrijke wijk tot 400 meter actieradius te voet een speelvoorziening te hebben.
- 6 jaar en ouder: gemeente Terneuzen streeft ernaar om in een kinderrijke wijk tot 1.000 meter en verder een speelvoorziening te hebben.
- Vanaf 8 jaar kan er ook ingericht worden met een trapveldje, skatebaan/pumptrackbaan of multifunctioneel speelveld.

3.1.7 Gemeente Rheden

Het *Ontwerp speelbeleid 2022-2026* van de gemeente Rheden richt zich op het stimuleren van buitenspelen en het behalen van beweegnormen:

- Minimaal 300 m² per hectare van de beschikbare ruimte moet worden ingericht als speelplaats (op speelbuurniveau) (Speelruimtenorm (Jantje Beton/NUSO)).
- Sportvoorzieningen voor jongeren 12-18 jaar: 1 sportvoorziening in de openbare ruimte per 75 jongeren.

3.1.8 Gemeente Zwolle

Gemeente Zwolle focust met haar *BOSS-beleid 2025* (Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten) op kaders en ontwikkelingsperspectieven om de hoeveelheid en spreiding van voorzieningen in de openbare ruimte te waarborgen. Zwolle kiest voor een integrale aanpak door BOSS als één geheel te zien:

- In iedere buurt moet binnen 500 meter minimaal één BOSS-voorziening staan.
- Als de buurtplek op meer dan 5 minuten lopen is (meer dan 500 meter), te klein is of er ligt een drukke weg of watergang tussen, dan komt er een extra (kleine) plek. Een buurtplek is minimaal 3500m². De extra (kleine) plek is minimaal 500m².
- In iedere wijk is er een sport- en beweegroute die langs groenblauwe structuur gaat, waar iedereen een iets langer ommetje kan maken of de route als sportieve of beweegronde kan gebruiken. Bij voorkeur circa 5 km lang, die altijd in te korten is tot minimaal 2 km.
- In iedere wijk is er 1 eenvoudige sport- en ontmoetingsplek per 100 jongeren.
- Er is 1 verwijsplek¹⁰ in de wijk, liefst gecombineerd met een multifunctionele sportvoorziening, per 500 jongeren.

3.1.9 Gemeente Den Haag

De gemeente Den Haag hanteert richtinggevende normen (tabel 2) voor onder andere bewegen, spelen en sporten, om zo een ruimteclaim vast te stellen bij de ontwikkeling. Deze normen zijn vastgelegd in de *Nota Haagse richtinggevende normen voor maatschappelijke voorzieningen en groen 2024* en worden onderscheiden naar kwantitatieve maatstaven (oppervlakte) en kwalitatieve richtlijnen (beleid, bereikbaarheid, gebruik).

Tabel 2: m² sport- en speelnormen per woning

Categorie	Hoogstedelijk	Centrum-stedelijk	Gemengd-stedelijk	Stedelijk
Speelveldjes zoals Cruyff en Krajicek Courts	0,81 m ² per woning	1 m ² per woning	1 m ² per woning	1 m ² per woning
Sport in de openbare ruimte*	1,05 m ² per woning	1 m ² per woning	1 m ² per woning	1 m ² per woning
Speelvoorzieningen**	1,207 m ² per woning	2,625 m ² per woning 0-6 jaar: 1 speelplek per 265 woningen 7-12 jaar: 1 speelplek per 525 woningen 13-18 jaar: 1 speelplek per 675 woningen	2,815 m ² per woning 0-6 jaar: 1 speelplek per 275 woningen 7-12 jaar: 1 speelplek per 530 woningen 13-18 jaar: 1 speelplek per 785 woningen	4,950 m ² per woning 0-6 jaar: 1 speelplek per 200 woningen 7-12 jaar: 1 speelplek per 275 woningen 13-18 jaar: 1 speelplek per 350 woningen

¹⁰ Een verwijsplek is een ondersteunende plek. Als er bijvoorbeeld bij een buurtplek te weinig ruimte is, biedt een verwijsplek ruimte.

Sport in de openbare ruimte*: sport is een onderdeel van de totale openbare ruimte die voor gebruik(sgroen) wordt ingericht, waarbij uitgegaan wordt van minimaal 1.000 m² voor sport, spelen en bewegen per 1.000 woningen (net zoals Amsterdam en Groningen). Daarnaast is de ambitie van de gemeente dat iedereen in 2040 binnen een straal van 1 km rond zijn huis een gelegenheid kan vinden om te sporten in de openbare ruimte. Als deze niet in het ontwikkelgebied zelf gerealiseerd kan worden, gebeurt dit bij voorkeur binnen een directe afstand van circa 1.500 meter.

Speelvoorzieningen:** ieder kind, iedere jeugdige en iedere jongere vindt een uitdagende maar veilige plek om te spelen, te sporten en te verblijven. Deze plek bevindt zich in een actieradius rond het huis van het kind/de jeugdige/de jongere, die passend is bij de leeftijd. 40% van de speelvoorzieningen kan worden gecombineerd met groen.

Richtlijn:

- 0-6 jaar: 1 speelplek per 50 kinderen, afstand: 100-150 meter. Maatvoering: 200 m².
- 7-12 jaar: 1 speelplek per 75 kinderen, afstand: 400-600 meter. Maatvoering: 500 m².
- 13-18 jaar: 1 speelplek per 100 kinderen, afstand: 1000 meter. Maatvoering: 750 m².

Bereikbaarheidgroen: de richtlijn is dat iedereen op 300 meter van elke woning een groene verblijfsplek heeft. De aanvaardbare afstand tot groen is 750 meter.

Hoofdstuk 4 | Overzicht landelijke vuistregels en richtlijnen

Hoewel de Rijksoverheid de algemene ambitie heeft om een gezonde en beweegvriendelijke leefomgeving te stimuleren, wordt de ruimtelijke ordening in Nederland voornamelijk decentraal geregeld. Dit betekent dat er geen eenduidige harde, wettelijk vastgelegde nationale norm bestaat die gemeenten verplicht of stimuleert om een specifieke oppervlakte aan openbare sport- en beweegruimte te realiseren. De verantwoordelijkheid voor de invulling van ruimte voor sport, bewegen en spelen ligt grotendeels bij de lokale overheden, waarbij lokale financiële en politieke keuzes bepalend zijn. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) vindt dat op de lange termijn de ruimte voor sport en bewegen als noodzakelijke maatschappelijke voorziening moet worden gezien in de inrichting van dorpen en steden¹¹, omdat enerzijds de inrichting van de fysieke leefomgeving bepalend is voor het sport- en beweeggedrag van Nederlanders en er anderzijds een grote druk heerst op de ruimte door de samenkomst van urgente opgaven, zoals woningbouw, mobiliteit, energietransitie, klimaatverandering en natuur. Uit onderzoek blijkt dat ruimte voor sport en bewegen eerder zal afnemen dan toenemen zonder extra inzet¹². VWS heeft aangegeven zorg te willen dragen voor voldoende ruimte waar gesport en bewogen kan worden. Dat betekent genoeg ruimte voor formele sportvoorzieningen én voldoende beweegvriendelijke leefomgeving (VWS, 2025).

Recent zijn er op landelijk niveau ambities, richtlijnen en vuistregels ontwikkeld (of in ontwikkeling) die als basis dienen voor lokale besluitvorming, met name om gezondheid mee te kunnen wegen in ruimtelijke afwegingen. In hoofdstuk 3 gaven we een overzicht van de lokale situatie van verschillende gemeenten. In dit hoofdstuk geven we inzicht in de belangrijkste landelijke ambities, vuistregels en richtlijnen. De vuistregels Bewegen van het RIVM zijn in paragraaf 4.2 te lezen. In bijlage 4 is informatie over de Omgevingswet te vinden.

4.1 De nationale beweegrichtlijnen

In het Nationaal Preventieakkoord is de ambitie gesteld om in 2040 75% van de Nederlandse bevolking aan de nationale beweegrichtlijnen te laten voldoen¹³. In 2023 voldeed 45% van de Nederlanders van vier jaar en ouder aan de richtlijnen. De beweegrichtlijnen (voor volwassenen) betekenen minimaal 2,5 uur matig of zwaar intensief bewegen per week, en twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten. Voor 4-18 jaar geldt 1 uur per dag matig of zwaar intensief bewegen en drie keer per week spier- en botversterkende activiteiten. Ook wordt geadviseerd om veel en langdurig stilzitten te voorkomen (zie afbeelding 4). De manier waarop wordt bewogen, is in de loop van de jaren veranderd. Sporten en bewegen vinden steeds vaker plaats in de openbare ruimte. Niet alleen voor sportieve activiteiten, zoals hardlopen of wielrennen, maar ook voor actieve mobiliteit zoals lopen of fietsen naar de supermarkt, de bushalte of werk¹⁴. Actieve mobiliteit kan een belangrijke rol spelen in het halen van de beweegrichtlijn. En om meer mensen te laten bewegen en te laten voldoen aan de beweegrichtlijn, moet er voldoende openbare ruimte beweegvriendelijk zijn ingericht (Urhan e.a., 2025).

¹¹ Bron: VWS, [Kamerbrief beleidsplan toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen](#), oktober 2025

¹² Bron: Urhahn, Platform 31 en Urban Dynamics in opdracht van VWS, [Ruimte geven aan sport en bewegen. Onderzoek naar de relatie tussen ruimte voor sport, bewegen en spelen en ruimtelijke ordeningsafwegingen](#), februari 2025

¹³ Bron: [Nationaal Preventie Akkoord](#).

¹⁴ Bron: Mulier Instituut, [Jaarrapport ruimte voor sport en bewegen 2025](#).

Afbeelding 4: nationale beweegrichtlijnen¹⁵

4.2 Landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM

Er bestonden nog geen landelijke richtlijnen of normen. Het RIVM ontwikkelde daarom in 2025 concrete en ruimtelijke vuistregels voor Bewegen, Groen en Ontmoeten¹⁶. Door die in te zetten, kunnen gemeenten of provincies bij de inrichting van de ruimte aandacht hebben voor gezondheid, zodat de gezonde leefomgeving beter vertaald kan worden naar/in het lokale ruimtelijke planproces.

In dit rapport richten we ons op de vuistregels Bewegen. De opgestelde vuistregels Bewegen zijn richtinggevend en geen harde normen, en zijn bedoeld als inspiratie en hulpmiddel voor het meenemen van gezondheid in ruimtelijke afwegingen. Een gemeente kan hiermee eigen richtlijnen op buurniveau vaststellen die passen bij de lokale context. Juist omdat niet iedere buurt en iedere gemeente gelijk zijn.

De vuistregels Bewegen (afbeelding 5) richten zich op 1) afstanden en op 2) de ruimtelijke verdeling om een beweegvriendelijke omgeving te creëren¹⁷. De vuistregels die zich richten op afstanden zijn opgesteld op basis van de [Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving](#). De vuistregel over de ruimtelijke verdeling is tot stand gekomen door gesprekken met experts, deskresearch en data-analyse.

¹⁵ Bron: [Website kenniscentrum sport en bewegen](#)

¹⁶ Bron: [Een gezonde inrichting van de openbare ruimte: vuistregels voor Bewegen, Groen en Ontmoeten, RIVM \(2025\)](#)

¹⁷ Bron: [Vuistregels Bewegen, RIVM \(2025\)](#)

Afbeelding 5: vuistregels Bewegen (RIVM)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan de slag

Vuistregels Bewegen

Minimaal 25% van de openbare ruimte om te bewegen

Geef voldoende ruimte om te bewegen. Minimaal 25 procent is primair bedoeld voor bewegen, spelen en sporten in de openbare ruimte.

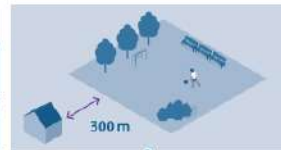
Binnen 200 meter speelplek voor jonge kinderen

Binnen 200 meter loop- of fietsafstand vanaf ieder huis is een speelplek, in de openbare ruimte, geschikt voor kinderen tot en met 12 jaar.

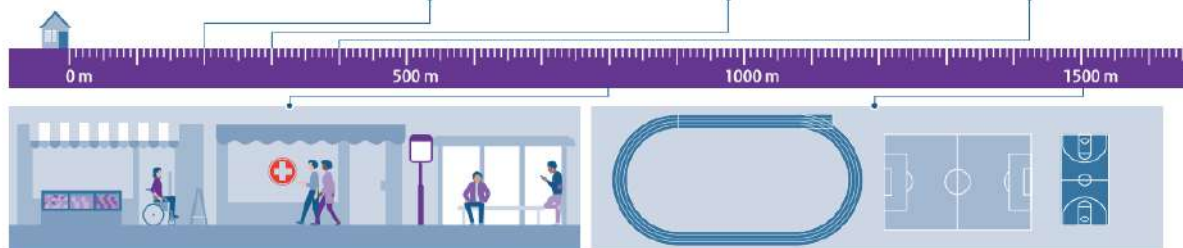
Binnen 300 meter aaneengesloten beweeggroen

Ieder huis heeft binnen 300 meter loop- of fietsafstand toegang tot aaneengesloten beweeggroen van minimaal 1 hectare.

Binnen 400 meter spelen of sporten voor iedereen ouder dan 12 jaar

Binnen 400 meter loop- of fietsafstand vanaf ieder huis is een speel- of sportplek, in de openbare ruimte, geschikt voor iedereen ouder dan 12 jaar.

Voorzieningen voor dagelijks leven op 800 meter

Ieder huis heeft dichtbij, binnen 800 meter loop- of fietsafstand, een supermarkt, huisartsenpraktijk, basisschool en OV-halte.

Diversiteit aan sportaccommodaties binnen 1500 meter

Ieder huis heeft binnen 1500 meter minimaal drie typen sportaccommodaties.

4.2.1 Vuistregels Bewegen: afstanden

De vuistregels die gaan over afstanden zijn gebaseerd op de bereikbaarheid met de fiets of te voet. Het lopend of met de fiets bezoeken van voorzieningen is onderdeel van het stimuleren van beweeggedrag. In meer landelijke gebieden (zoals in het dorpse woonmilieu in Groningen) zijn afstanden tot voorzieningen vaak groter dan in meer stedelijk gebied. Toch is de ervaren bereikbaarheid bijna in heel Nederland hoog (RIVM, 2025). De hoge ervaren bereikbaarheid komt deels door het bezit van een rijbewijs, auto of e-bike. Gezien de grotere reisbereidheid van mensen die in meer landelijk gebied wonen, kunnen hier de afstanden tot beweeg- of speelvoorzieningen groter zijn. Maar ook hier – zo geeft het RIVM aan – heeft het de voorkeur dat deze op de fiets (hetzij e-bike) binnen acceptabele afstanden liggen. Pas als het echt niet anders kan, kan een gemeente overwegen om uit te gaan van autokilometers.

4.2.3 Vuistregels Bewegen: ruimtelijke verdeling

De vuistregel die gaat over de ruimtelijke verdeling stelt dat in Nederland idealiter gemiddeld 25% van de openbare ruimte is ingericht voor bewegen, spelen en sporten. Dit is exclusief formele sportaccommodaties zoals sporthallen en -velden, maar omvat wel fiets- en voetpaden, speelplekken en openbare beweegpleinen (zoals multicourts, fitness-aanleidingen, Cruyff Courts), groen en pleintjes (zie afbeelding 6). Onderzoek van het RIVM (2025) toont namelijk aan dat een persoon die in een omgeving woont met minimaal 25% beweegvriendelijke openbare buitenruimte een verhoogde kans (van 7%) heeft om te voldoen aan de [beweegrichtlijn](#), in vergelijking met een persoon die niet in zo'n omgeving woont. Vanaf 20% ingerichte openbare ruimte voor bewegen, spelen en sporten neemt de kans al toe. Als het gebied stedelijker is, dan is het gewenste percentage hoger, richting de 30%. Dit komt doordat er absoluut minder ruimte is, maar er meer gebruikers zijn, wat bredere fiets- en voetpaden vereist. Een hoger percentage openbare buitenruimte voor bewegen is dus nodig als er 1) minder openbare buitenruimte is en 2) er méér mensen in een gebied wonen.

25 procent van de openbare buitenruimte is voor bewegen, spelen en sporten in de openbare ruimte

De vuistregel dat 25 procent van de openbare buitenruimte primair bedoeld moet zijn voor bewegen, spelen en sporten in de openbare ruimte geldt op buurtniveau (Figuur 3). Dat betekent dat een aantal aspecten van een beweegvriendelijke openbare buitenruimte niet wordt meegenomen, omdat zij op hoger schaalniveau (wijk, kern of gemeente) beweegvriendelijkheid bevorderen.

Wel:

- stoep, bij voorkeur breder dan 3m
- fietspad
- speelplekken
- sportvoorzieningen in de openbare ruimte, zoals een basketbalveld of fitnessstoestellen.
- pleinen
- beweeggroen, zoals een park

Niet:

- formele sportaccommodaties, zoals voetbalvelden op een sportterrein, sporthallen, zwembaden
- open zwemwater, natuurgebied
- schoolpleinen

Als uitgangspunt kan de 25 procent worden uitgesplitst naar 15 procent voor actieve en recreatieve mobiliteit (fiets-/loopinfrastructuur) en 10 procent voor plekken om te spelen en sporten in de openbare ruimte.

4.3 De (verdere) ontwikkeling van een landelijke richtlijn

Gemeenten en de sport- en beweegsector geven bij de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport aan – zoals in de Kamerbrief van VWS (2025) te lezen is – dat ze behoefte hebben aan ondersteuning bij het realiseren en behouden van ruimte voor sport en bewegen. Een van de aanbevelingen die in het rapport '[Ruimte geven aan sport en bewegen](#)' is gegeven is het vaststellen van een landelijke richtlijn om gemeenten hierbij te kunnen ondersteunen.

Het RIVM is, [in opdracht van VWS](#) en in samenwerking met het Mulier Instituut, een landelijke richtlijn voor ruimte voor sport en bewegen aan het ontwikkelen. De richtlijn heeft als primair doel om gemeenten te ondersteunen bij ruimtelijke ordeningskeuzes en om de ambities voor een gezonde leefomgeving beter mee te nemen in gebiedsontwikkelingsplannen. De richtlijn zal dienen als leidraad waaraan gemeenten zich kunnen spiegelen. Gemeenten kunnen de nationale richtlijn overnemen voor lokale afwegingen in de ruimtelijke ordening, maar ze hebben ook de vrijheid om deze aan te passen naar wat lokaal relevant is.

In de landelijke sportrichtlijn, die dezelfde opzet gaat krijgen als de landelijke vuistregels Bewegen (paragraaf 4.2), zullen ook de formele sportaccommodaties, die bij Groningen onder de 'binnen- en buitensport-norm' vallen, worden meegenomen. Er worden voor de landelijke richtlijn meetbare indicatoren ontwikkeld voor de hoeveelheid, nabijheid, toegankelijkheid en kwaliteit van voorzieningen en ruimte voor sport en bewegen. De richtlijn zal rekening houden met verschillende vormen van sport en bewegen. Denk hierbij aan de hoeveelheid ruimte van speelplekken of openbaar groen waar bewogen kan worden. Ook zal de richtlijn ingaan op de afstand tot verschillende typen formele sportaccommodaties.

De ontwikkeling kent een stuurgroep waar onder andere Urhahn, Platform 31 en het ministerie van VWS bij zijn aangesloten. BMC is hier in de loop van 2025 ook bij aangesloten. Het traject moet in september 2026 afgerond zijn, wat samenvalt met [het aflopen van de SPUK-regeling](#) en de [introductie van het Integraal Huisvestingsplan Sport en Bewegen \(IHP\)](#) door VWS.

Met de IHP worden gemeenten gestimuleerd een betere afstemming te waarborgen tussen ruimtelijke ontwikkeling, maatschappelijke opgaven en sportinfrastructuur.

Hoofdstuk 5 | Landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM in vergelijking met de gemeente Groningen

De huidige Groningse referentienorm (van 1000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1000 woningen) is kwantitatief van aard (oppervlakte per huishouden) en richt zich op het realiseren van de benodigde vierkante meters in nieuwe en bestaande wijken. Groningen wil de huidige referentienorm vergelijken met de landelijke vuistregels van het RIVM (opdracht 1). In het vorige hoofdstuk hebben we inzicht gegeven in deze vuistregels. De vuistregels Bewegen zijn afstand- en bereikbaarheidsgericht én bieden een handvat voor een ruimteverdeling. De vuistregels bieden richtlijnen voor hoe ver inwoners maximaal moeten reizen om een beweegplek te bereiken, en de ruimteclaim-vuistregel biedt inzicht in welk percentage in de openbare ruimte idealiter ingericht zou moeten zijn met sport- en beweegaanleidingen. Zoals in paragraaf 4.2 benoemd staat, zijn de vuistregels richtinggevend bedoeld. Het zijn geen harde normen en ze zijn bedoeld ter inspiratie om als gemeente eigen richtlijnen op buurniveau vast te stellen, die passen bij de lokale context. In dit hoofdstuk vergelijken we de genoemde vuistregels van het RIVM met de uitgangspunten die de gemeente Groningen hanteert; eerst beleidsmatig (paragraaf 5.1) en vervolgens geven we inzicht in de werkelijke situatie (paragraaf 5.2).

5.1 Vergelijking landelijke vuistregels Bewegen met de referentienorm van Groningen

Hoewel de huidige Groningse referentienorm geen directe afstandsmetingen benoemt, zoals in de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM, onderschrijft het beleid van Groningen wel het belang van nabijheid en goede spreiding van sportvoorzieningen in de wijk. Zowel de Groningse als landelijke benadering streven naar een beweegvriendelijke leefomgeving om de gezondheid van de inwoners te bevorderen en een gezonde leefstijl te stimuleren. Groningen benadrukt in haar beleid dat ze de openbare ruimte sportiever wil maken en actieve mogelijkheden van parken en openbaar groen wil benutten. Spelen, sporten, groen, ontmoeten en bewegen moeten een integraal onderdeel zijn van de Groningse straat, waarbij onder andere het terugdringen van auto parkeren in de openbare ruimte bedoeld is om meer ruimte te creëren.

In tabel 3 is de beleidsmatige vergelijking van de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM (afbeelding 5) met de huidige referentienorm in Groningen te vinden. We hebben daarbij de vuistregels van het RIVM voor afstand tot voorzieningen voor dagelijks leven en de diversiteit aan sportaccommodaties buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3: landelijke vuistregels Bewegen (RIVM) in vergelijking met de gemeente Groningen

Vuistregels Bewegen	Landelijk	Groningen	Vergelijking
Speelplek (0-12 jaar): geef kinderen tot en met 12 jaar een speelplek binnen 200 meter loop- of fietsafstand	≤ 200 m	Intentie: bestemmingen dicht bij elkaar plaatsen → maximaal 5-10 minuten lopen (staat gelijk aan 400m tot 800m)	Minder dan de landelijke vuistregel
Beweeg- of sportplek (12 jaar en ouder): geef iedereen van 12 jaar en ouder binnen 400 meter een beweeg- of sportplek in de openbare ruimte	≤ 400 m	Intentie: bestemmingen dicht bij elkaar plaatsen → maximaal 5-10 minuten lopen (staat gelijk aan 400m tot 800m)	Gelijk aan de landelijke vuistregel

Aaneengesloten beweeggroen: ieder huis heeft binnen 300 meter loop- of fietsafstand toegang tot aaneengesloten beweeggroen van minimaal 1 hectare	≤ 300 m	Geen afstandsmaat aanwezig. Groningen heeft de intentie om groene (beweeg)routes te hebben/ontwikkelen	Kwantitatief niet te vergelijken Kwalitatief komt het overeen
Percentage openbare ruimte primair ingericht voor bewegen (lopen, fietsen, spelen en sporten)	Minimaal 25%	Niet aanwezig	Zie afbeelding 7 (paragraaf 5.2)

Speel-, beweeg-, en/of sportplek

Groningen heeft de focus op het verbinden van bestaande speel-, beweeg- en/of sportplekken en andere faciliteiten via groene routes en wil de stad letterlijk 'sportiever' en groener maken, zodat inwoners in hun eigen wijk worden verleid om meer te bewegen. Ook geeft de gemeente aan bestemmingen dicht bij elkaar te willen plaatsen en een netwerk van spelen, sporten en ontmoeten te creëren. Groningen wil specifiek objecten of inrichtingselementen toevoegen – in de openbare ruimte – die uitnodigen tot sportief gebruik. Het RIVM adviseert een speelplek voor kinderen tot 12 jaar binnen 200 meter en een beweeg- of sportplek voor iedereen ouder dan 12 jaar binnen 400 meter. Groningen sluit hier deels bij aan door te stellen dat mensen over het algemeen bereid zijn 400 tot 800 meter naar een bestemming te lopen (maximaal vijf tot tien minuten loopafstand)¹⁸. Daarnaast wil Groningen voorzien in voldoende plekken waar kinderen kunnen spelen, variërend van officiële speeltuinen tot straten die door hun inrichting uitnodigen tot informeel spel.

Aaneengesloten beweeggroen

In de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM wordt voor aaneengesloten beweeggroen ook een duidelijke richtlijn gegeven. Iedere inwoner zou binnen 300 meter loopafstand toegang moeten hebben tot minimaal één hectare aaneengesloten groen. Het gaat hierbij om groen dat uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en ontspannen – parken, plantsoenen en groene verbindingen die ruimte bieden aan wandelen, fietsen en andere vormen van dagelijks bewegen. Groningen streeft in ieder geval naar de nabijheid van groenvoorzieningen in de wijk, onder andere met het realiseren van voldoende wandel- en hardlooproutes en met het aanbieden van verschillende 'ommetjes' die variëren in afstand en beleving (met diversiteit in het groen en het stimuleren van de beleefbaarheid van water om het lopen aantrekkelijker te maken)¹⁹.

Percentage openbare ruimte

Het RIVM stelt dat minimaal 25% van de openbare ruimte in een buurt primair moet zijn ingericht voor bewegen, spelen en sporten. Deze 25% is idealiter onderverdeeld in 15% voor actieve mobiliteit (fiets- en loop-infrastructuur) en 10% voor bespeelbare ruimte (incl groen) waarvan 3% formele sport en speelvoorzieningen. Groningen hanteert geen norm voor ruimtelijke verdeling, maar heeft een norm die gekoppeld is aan het aantal woningen: *1.000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1.000 woningen*. Deze norm van Groningen is specifiek bedoeld voor 'sport- en beweegaanleidingen' zoals multicourts, bootcampterreinen en routes. De 25%-vuistregel van het RIVM is inclusiever; deze omvat ook trottoirs, fietspaden, pleinen en groen. De huidige Groningse referentienorm is exclusiever; trapveldjes en speeltuinen zijn geen onderdeel van de norm.

Concluderend laat deze beleidsmatige vergelijking zien dat Groningen goed aansluit bij de inhoudelijke ambitie van de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM – het benutten van de openbare ruimte en het groen voor

¹⁸ Bron: gemeente Groningen, [Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten in Groningen 2019-2020](#), 2021

¹⁹ Bron: gemeente Groningen, Nieuwe ruimte. Ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte. 2021

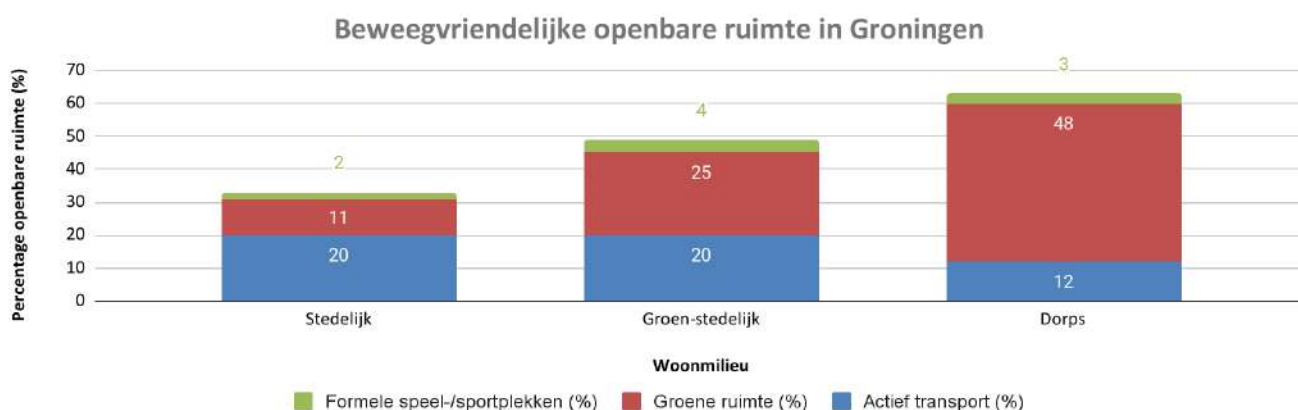
gezondheid, ontmoeting en beweging – maar dat Groningen op afstand en ruimtelijke verdeling nog kan verbeteren en kan aanvullen met kwantitatieve ‘normen’ (zie hoofdstuk 7).

5.2 De beweegvriendelijke openbare ruimte in Groningen (werkelijke situatie)

Een persoon die in een omgeving woont die voldoet aan minimaal 25% beweegvriendelijke openbare ruimte heeft een verhoogde kans (7%) om te voldoen aan de beweegrichtlijn. Deze 25%-vuistregel van het RIVM (ruimtelijke verdeling) geldt als ondergrens voor een beweegvriendelijke leefomgeving en vormt daarmee een belangrijk normatief uitgangspunt.

De huidige openbare ruimte van de gemeente Groningen hebben we getoetst aan deze 25%-vuistregel. Op het niveau van de gemeente als geheel laat deze toets zien dat het aandeel beweegvriendelijke openbare ruimte de landelijke grens van 25% overschrijdt. Daarmee zijn binnen de gemeente Groningen de minimale randvoorwaarden aanwezig om dagelijks bewegen te ondersteunen. Een uitsplitsing naar woonmilieus laat zien dat de ruimtelijke opgave per woonmilieu sterk uiteenloopt (zie afbeelding 7). Het woonmilieu met het laagste niveau voldoet nog steeds ruimschoots aan de waarde van 25%.

Afbeelding 7: beweegvriendelijke openbare ruimte in Groningen

Bron: 25%-vuistregel RIVM in vergelijking met de openbare ruimte van de gemeente Groningen (analyse BMC)

5.2.1 Verschillen per woonmilieu

Wanneer de 25%-vuistregel wordt gecombineerd met de kenmerken van de verschillende woonmilieus in Groningen, vraagt het om genuanceerder naar het beeld hierboven te kijken. Tabel 4 laat zien hoe woondichtheid, aandeel van de woningvoorraad en de indicatieve hoeveelheid beweegruimte per woning sterk uiteenlopen tussen de woonmilieus.

Tabel 4: beweegvriendelijke openbare ruimte per woonmilieu in Groningen

Woonmilieu	Woondichtheid (won/ha)	Aandeel woningvoorraad	Indicatieve beweegruimte per woning*	Betekenis RIVM-25% in de praktijk	Belangrijkste keuzes voor inrichting openbare ruimte
Stedelijk	ca. 33	ca. 60%	$\pm 6-10 \text{ m}^2$ / woning	Vuistregel is ruimtelijk het meest knellend; weinig ruimte per woning	Meervoudig ruimtegebruik; loop- en fietspaden ook als verblijfs- en speelruimte, goede spreiding van speel- en sportplekken (200/300/400 m); kleine verblijfsruimten; speelstraten; autoluwe profielen
Groen-stedelijk	ca. 4	ca. 30%	$\pm 20-30 \text{ m}^2$ / woning	Vuistregel is goed maakbaar bij integrale inrichting	Balans tussen paden en groen; goede spreiding van speel- en sportplekken (200/300/400 m); koppeling wijkgroen, sport en scholen
Dorps	ca. 1	ca. 10%	$> 40 \text{ m}^2$ / woning	Vuistregel is kwantitatief makkelijk haalbaar; kwaliteit bepalend	Focus op bereikbaarheid en netwerken; kwaliteit van routes (goede mix tussen lopen, fietsen en de auto) en groen; koppeling openbaar-privé (ruimte)

* Indicatieve beweegruimte per woning is een duidende vertaling van de RIVM-vuistregel (25% beweegvriendelijke openbare ruimte) in relatie tot woondichtheid. Het betreft geen harde norm, maar een beleidsmatig hulpmiddel.

Stedelijke woonmilieus

In stedelijke woonmilieus, zoals het centrum van Groningen, neemt de druk op de openbare ruimte toe door onder andere een structurele verandering in mobiliteitsgedrag. In stedelijke gebieden wordt steeds minder gebruikgemaakt van de auto (landelijke trend), terwijl lopen, fietsen en openbaar vervoer een grotere rol krijgen. De nabijheid van voorzieningen en de grotere keuzevrijheid in vervoerswijzen maken het voor inwoners aantrekkelijker om zich lopend, fietsend of met het ov te verplaatsen. Deze ontwikkeling leidt tot een toename van het aantal loop- en fietsbewegingen in de stad. Om deze bewegingen veilig, comfortabel en aantrekkelijk te

faciliteren, zijn bredere en meer loop- en fietspaden nodig. Dit vergroot de benodigde ruimte voor actief transport binnen de openbare ruimte van het stedelijke woonmilieu.

Hoewel de landelijke ondergrens van 25% beweegvriendelijke openbare ruimte in kwantitatieve zin wordt gehaald in Groningen, sluit dit percentage onvoldoende aan bij de dynamiek van het stedelijke woonmilieu. Door de toename van loop- en fietsbewegingen neemt de ruimteclaim van actief transport en groen toe. In de praktijk gaat dit ten koste van andere functies binnen de openbare ruimte, waarbij met name het aandeel formele sport- en speelvoorzieningen onder druk komt te staan (zie afbeelding 7). Deze voorzieningen spelen een belangrijke rol in het faciliteren van laagdrempelig en dagelijks bewegen onder bewoners. De RIVM-afstandsnormen van 200, 300 en 400 meter bieden hierbij een referentiekader om inzicht te krijgen in de nabijheid en spreiding van sport- en speelplekken binnen het stedelijke woonmilieu.

Groen-stedelijk woonmilieu

In groen-stedelijke woonmilieus sluit de landelijke 25%-vuistregel goed aan bij de ruimtelijke mogelijkheden. In Groningen ligt het aandeel beweegvriendelijke openbare ruimte in deze gebieden momenteel rond de 49%, wat kwantitatief gezien ruim boven de norm ligt. Dit betekent dat er vanuit een puur cijfermatige benadering geen directe noodzaak is om in te grijpen en dat deze wijken in principe ruimte bieden om verdere woningbouw te accommoderen zonder dat de beweegvriendelijkheid meteen onder druk komt te staan.

Tegelijkertijd zegt het hoge percentage op zichzelf nog weinig over de kwaliteit, spreiding en bruikbaarheid van die ruimte. Beweegvriendelijkheid wordt niet alleen bepaald door hoeveelheid, maar vooral door toegankelijkheid, nabijheid en samenhang. Juist daarom blijft het belangrijk om ook in deze wijken gericht te sturen. Door bij gebiedsontwikkeling en herinrichting te werken met de RIVM-afstandsvuistregels (200, 300 en 400 meter) kan worden geborgd dat groen, speel- en beweegvoorzieningen daadwerkelijk bereikbaar zijn voor alle bewoners en aansluiten bij verschillende doelgroepen.

Dit vraagt om maatwerk per wijk: niet overal is uitbreiding nodig, maar wel aandacht voor positionering, kwaliteit en verbindingen. De afstandsvuistregels bieden daarbij een praktisch instrument om de bestaande ruime basis te benutten en de beweegvriendelijke leefomgeving duurzaam te versterken, ook bij toekomstige verdichting.

Dorps woonmilieu

In de dorpse woonmilieus is de vuistregel minder sturend. De woondichtheid is laag, de beschikbare (groene) ruimte per woning is groot en de reisbereidheid van inwoners is doorgaans hoger. In deze gebieden zijn inwoners vaker bereid grotere afstanden af te leggen om te bewegen, te sporten of te recreëren. De beleidsopgave ligt hier voor Groningen daarom minder in het verhogen van het aandeel beweegvriendelijke openbare ruimte en meer in het borgen van kwaliteit, bereikbaarheid en samenhang van routes, groenstructuren en voorzieningen.

Samenvattend laat de analyse zien dat de openbare ruimte in gemeente Groningen ruimschoots aansluit bij de landelijke RIVM-vuistregels voor een beweegvriendelijke leefomgeving, maar dat een uniforme toepassing van deze richtlijn onvoldoende recht doet aan de verschillen tussen de woonmilieus binnen de gemeente. Met name in het stedelijke woonmilieu komt het speel- en sportaanbod in de openbare ruimte van Groningen onder druk te staan, doordat dezelfde ruimte meerdere functies moet vervullen en de beschikbare ruimte per wijk beperkt is. Hierdoor vraagt het borgen van voldoende speel-, beweeg- en sportmogelijkheden om expliciete keuzes in inrichting en spreiding. Dit vraagt om een gedifferentieerde benadering, waarbij per woonmilieu wordt vastgesteld welk aandeel beweegvriendelijke openbare ruimte passend is en welke ruimtelijke keuzes daarbij horen. In hoofdstuk 7 is, in het licht van deze analyse, een advies uitgewerkt voor 'nieuwe' normen.

Hoofdstuk 6 | Investerings- en beheerkosten per voorziening

De gemeente Groningen heeft aangegeven inzicht te willen in de investerings- en beheerkosten van de speel-, sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte (opdracht 2). Inzicht in kosten helpt om aan de voorkant van de gebiedsplannen aan tafel te kunnen zitten en te kunnen aangeven welke investering de ruimte voor bewegen, spelen en sport in de openbare ruimte met zich meebrengt. Dit kan ondersteunend zijn aan de bestuurlijke besluitvorming en biedt tevens een kader bij de gesprekken met projectontwikkelaars. In dit hoofdstuk en in bijlage 5 geven we inzicht in de verschillende kosten.

6.1 Overzicht kosten via leveranciers

Verschillende leveranciers²⁰ zijn gevraagd naar investerings- en beheerkosten, naar normbedragen en algemene kosten. De algemene conclusie uit deze gesprekken is dat een redelijke raming pas gemaakt kan worden als er meer inzicht is in onder andere maatvoering, locatie, aantal toestellen en type (val)ondergronden. Toch hebben een aantal leveranciers een overzicht van kosten of een schatting kunnen geven. In bijlage 5 is een overzicht te vinden van de kosten (december 2025) van diverse sport- en speelvoorzieningen in de openbare ruimte.

Een meer realistisch beeld is te verkrijgen als er parameters/kaders voor een speel- of sportplek worden gesteld. De verdeling die vaak wordt gezien (volgens onder andere [Griekspoor](#)) is:

- Blokplek: klein plekje op de hoek van de straat, geschikt voor de jongere kinderen bijv. 0-4 jarigen.
- Buurtplek: gemiddelde speelplek in een buurt, geschikt voor kinderen tot een jaar of 8-10.
- Wijkplek: grotere speel- en/of sportplek in/voor de wijk, geschikt voor een bredere doelgroep (verschillende leeftijden).
- Wijkoverstijgende plek: grotere speel- en/of sportplek in een wijk met wijkoverstijgende faciliteiten, geschikt voor een bredere doelgroep.
- Schoolplein: grotere plek ingericht in speelzones afgestemd op leeftijd.

Bij de aanleg van sport- en speelplekken bestaat het budget – volgens [Griekspoor](#) – doorgaans voor 50% uit toestellen en voor 50% uit ondergrond en aanleg. Beheerkosten zijn afhankelijk van de gekozen richting. Wordt er gewerkt met veel groen of juist verharding? Een natuurlijke valondergrond met bijvoorbeeld houtsnippers heeft meer onderhoudskosten dan kunstgras.

6.2 Drie prijscategorieën

Als we kijken naar de genoemde voorzieningen in bijlage 5 (tabel 7-9) dan is er een onderverdeling te maken in drie prijscategorieën. De indeling varieert van eenvoudige trapveldjes tot complexe sportcomplexen.

- **Lage investering (< €50.000):** in deze categorie vallen trapveldjes en simpele voorzieningen (tot €10.000), kleine speeltuinen (variërend van €16.984 tot €50.000) en de basisvariant van de Urban Dance Ground (€30.000).
- **Middelhoge investering (€50.000 - €100.000):** hieronder vallen de meeste 'urban' voorzieningen zoals skateparken, pumptracks, pannakooien, calisthenics-parken en bolderklimwanden. Een pumptrack op een terrein van 1.000 m² kost bijvoorbeeld gemiddeld €100.000.
- **Hoge investering (> €150.000):** het gaat hier om grotere projecten zoals een Cruyff Court (€170.000), de renovatie van een Krajicek Playground (€200.000) en uitgebreide multisport-plekken die tussen de €300.000 en €400.000 kosten.

²⁰ Stedon, Johan Cruyff Foundation, Griekspoor, Speelplan B.V., KSP, The Pump Factory, Nijha, Bureau Koppelaar, Krajicek Foundation, Boas Speeltoestellen, SNK Outdoor speel- & sportplaatsen, Jantje Beton.

Hoofdstuk 7 | Aanbevelingen gemeente Groningen

De gemeente Groningen heeft de ambitie uitgesproken om een openbare ruimte te realiseren die laagdrempelig uitnodigt tot sporten en bewegen, goed ingebed is in de omgeving, inspeelt op de behoeften van de bewoners en van hoogwaardige kwaliteit is. Het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen identificeert de beperkte beschikbare ruimte en de verwachte bevolkingsgroei als belangrijke uitdagingen voor Groningen. Een referentienorm helpt de gemeente enerzijds om een ambitie te realiseren die zorg draagt voor voldoende beweegvriendelijke omgeving in de gemeente (in een groeiende stad). Een omgeving die mensen van alle leeftijden uitnodigt en stimuleert om te bewegen, door voorzieningen zoals speel- en sportplekken en beweeggroen te realiseren. Een referentienorm helpt de gemeente anderzijds bij het plannen van deze investeringen in relatie tot de andere uitdagingen zoals woningbouw, mobiliteit en de energietransitie.

7.1 Advies voor een nieuwe referentienorm

Op basis van de analyse van de huidige Groningse norm, de inzichten in andere gemeenten en de vergelijking met de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM, wordt geadviseerd om nieuwe normen voor spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte voor Groningen vast te stellen.

De huidige referentienorm van Groningen (*1.000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1.000 woningen*) is geen norm voor ruimtelijke verdeling en bevat ook geen directe afstandsmetingen, maar het beleid van Groningen gaat daarentegen wel in op het belang van nabijheid van speel-, beweeg- en sportvoorzieningen. De huidige Groningse norm sluit daarnaast veel openbare ruimte uit (zoals trottoirs, fietspaden, trapveldjes en beweeggroen), terwijl die openbare ruimte wel beweging stimuleert; openbare ruimte die onderdeel is van de landelijke vuistregels. De landelijke RIVM-vuistregels Bewegen bieden een duidelijker kader op basis van afstanden en doen ook een ruimteclaim. Deze vuistregels zijn daarom een geschikte leidraad om de nieuwe norm voor Groningen vorm te geven.

Groningen doet het qua beschikbare openbare ruimte al goed ten opzichte van deze RIVM-vuistregels zoals in hoofdstuk 5 is te lezen.

In tabel 5 geven we advies voor de nieuwe normen. De overkoepelende vuistregel voor de ruimtelijke verdeling is in de basis een belangrijk gegeven voor de gemeente om te borgen dat er daadwerkelijk voldoende ruimte wordt gecreëerd voor spelen, bewegen en sporten in de gemeente. Elk woonmilieu heeft daarentegen eigen uitdagingen en dat vraagt om een kader per woonmilieu waarin wordt vastgesteld welk aandeel beweegvriendelijke openbare ruimte passend is en welke keuzes daarbij horen. Er is derhalve een advieskader opgesteld voor de verschillende woonmilieus. Daarbij is het noodzakelijk om de ruimteclaim (ruimtelijke verdeling) te combineren met de RIVM-afstandsnormen, zodat niet alleen de hoeveelheid, maar vooral de nabijheid en toegankelijkheid van speel-, beweeg- en sportvoorzieningen worden geborgd.

Tabel 5: advies voor nieuwe normen spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte

Categorie		Advies voor nieuwe norm		Toelichting
Ruimtelijke verdeling		Algemene percentage openbare ruimte primair ingericht voor bewegen (lopen, fietsen, spelen en sporten): Minimaal 25% van de openbare ruimte is ingericht om spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte te faciliteren.		Dit is een overkoepelende RIVM-vuistregel Bewegen om te borgen dat er voldoende ruimte is om de kans te verhogen dat inwoners voldoen aan de beweegrichtlijnen (zie paragraaf 4.2). Hoewel deze vuistregel geen harde norm is, geeft deze regel een sterke indicatie voor ruimtelijke afwegingen. Groningen kan de 25%-claim gebruiken als een ambitie om beweging en sport integraal in te passen in de openbare ruimte, wat essentieel is in een verdichtende en groeiende stad. In paragraaf 5.2 is aangegeven dat deze uniforme vuistregel onvoldoende recht doet aan de verschillen tussen de woonmilieus in Groningen. Hieronder wordt een meer gedifferentieerd onderscheid gemaakt met een advies voor de verschillende woonmilieus in Groningen.
Woonmilieu (Groningen)	Conclusie t.o.v. RIVM-25%	Advies: minimale normering	Aanvullend advies: afstandsnormen	Beleidsduiding/keuzes
Stedelijk	De landelijke grens van 25% wordt in kwantitatieve zin gehaald, maar de dynamiek tussen actief transport en speel- of sportplekken is hier niet in balans.	≥ 30% beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte	Advies om het als harde norm toe te passen: • binnen 200 m speelplek (0–12 jaar) • binnen 400 m speel- of sportplek (12+) • binnen 300 m aaneengesloten beweeggroen (≥ 1 ha)	De opgave zit niet in meer vierkante meters, maar in keuzes over gebruik en inrichting. Het advies is om te sturen op nabijheid, spreiding en ruimtegebruik. De 1 m²-per-woning-norm is hier onvoldoende zonder afstandsnormen. Zorg voor samenhangend beleid met duidelijke keuzes (domeinoverstijgend).
Groen-stedelijk	Sluit goed aan bij de landelijke RIVM-vuistregel	≥ 25% beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte	Toetsend toepassen van de afstandsnormen als ontwerprichtlijn:	Advies om te sturen op de combinatie van ruimteclaim en afstandsnormen bij gebiedsontwikkeling en

			• binnen 200 m speelplek (0–12 jaar) • binnen 400 m speel- of sportplek (12+) • binnen 300 m aaneengesloten beweeggroen (≥ 1 ha)	herinrichting, zodat voorzieningen evenwichtig verspreid zijn en voor alle bewoners goed bereikbaar zijn.
Dorps	De landelijke RIVM-vuistregel is ruimtelijk eenvoudig haalbaar	$\geq 20\%$ beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte	Toetsen of huidige voorzieningen goed gepositioneerd zijn in een buurt of wijk. Selectief toepassen: focus op bereikbaarheid en netwerken.	Door lage dichtheid en hogere reisbereidheid is nabijheid minder bepalend. Het advies is om te sturen op kwaliteit van routes en voorzieningen, op, verbindingen en toegang tot voorzieningen, niet op het verhogen van percentages.

Categorie	Advies voor nieuwe norm		Toelichting
Afstand: bewegen en sporten in de openbare ruimte moet in iedere wijk binnen een acceptabele afstand mogelijk zijn.	Speelplek (0-12 jaar): Voor kinderen tot en met 12 jaar is een speelplek binnen 200 meter op loopafstand bereikbaar.		Dit zijn de landelijke RIVM-vuistregels Bewegen en concrete, landelijk onderbouwde maatstaven voor nabijheid.
	Beweeg- of sportplek (12 jaar en ouder): Iedereen ouder dan 12 jaar heeft toegang tot een speel- of sportplek in de openbare ruimte binnen 400 meter loopafstand.		Dit zijn de landelijke RIVM-vuistregels Bewegen en concrete, landelijk onderbouwde maatstaven voor nabijheid.
	Aaneengesloten beweeggroen: Ieder huis heeft binnen 300 meter loopafstand toegang tot aaneengesloten beweeggroen van minimaal 1 hectare.		Dit richt zich op de essentiële rol van groen in een gezonde leefomgeving en sluit aan bij de WHO-richtlijnen en de RIVM-vuistregels Bewegen.

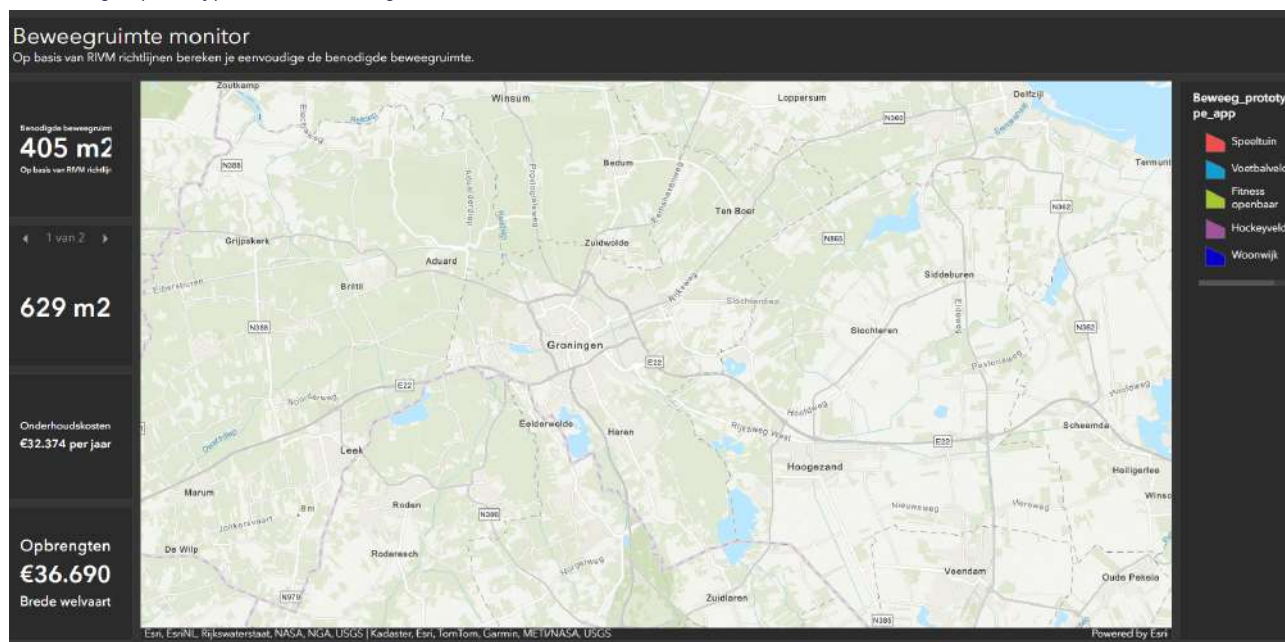
Hoofdstuk 8 | Hoe nu verder?

Het voorstel aan de start van deze opdracht was om te komen tot een praktisch toepasbare tool (menukaart) die gebruikt kan worden als praatplaat in het gesprek met collega's van ruimtelijke afdelingen. Met de tool kunnen sport, bewegen en gezondheid vroegtijdig worden meegenomen in de eerste fase van gebiedsontwikkeling, zodat niet alleen inhoudelijke keuzes worden gemaakt, maar ook tijdig een ruimteclaim kan worden gelegd en financiële middelen kunnen worden gereserveerd. Het doel is om ambities (vormgegeven vanuit beleid) concreet te maken en beter te verbinden aan ruimtelijke en financiële afwegingen bij gebiedsontwikkeling, herinrichting en woningbouw. Omdat de tool een grotere investering behelst dan de afspraken rondom deze opdracht, verkennen we nu hoe we de tool na afronding verder kunnen ontwikkelen. In dit hoofdstuk geven we meer informatie over de tool (paragraaf 8.1) en geven we advies voor het vervolg (paragraaf 8.2).

8.1 De ontwikkeling van de beweegruimte-monitor

In het kader van de opdracht is BMC gestart met het ontwikkelen van een prototype van de beweegruimte-monitor (zie afbeelding 8). Deze tool maakt inzichtelijk hoeveel beweegvriendelijke openbare ruimte aanwezig is, waar tekorten of knelpunten ontstaan en welke keuzes dat vraagt voor de inrichting van de openbare ruimte, met de RIVM-vuistregels als uitgangspunt. Daarmee ondersteunt de tool het gesprek 'aan de voorkant' van ruimtelijke plannen en helpt de tool om bewegen, spelen en sporten volwaardig mee te nemen in keuzes binnen de beschikbare ruimte.

Afbeelding 8: prototype van de beweegruimte-monitor

Het ontwikkelde prototype is nadrukkelijk bedoeld als eerste verkenning. De ambitie is om deze beweegruimte-monitor samen met de Bewegegalliantie en onder andere de gemeente Groningen verder door te ontwikkelen tot een meer uitgewerkte en breed inzetbare tool (in de vorm van een app). Daarbij wordt gekeken naar functionaliteiten zoals het werken met gebiedstypologieën, afstandsnormen, investerings- en beheerindicaties en de doorvertaling naar maatschappelijke opbrengsten (brede welvaart).

In Q1 2026 komen de betrokken partijen bijeen om gezamenlijk te verkennen hoe deze verdere uitwerking vorm kan krijgen. In deze sessie staat centraal hoe de tool kan aansluiten bij de dagelijkse praktijk van ruimtelijke professionals, hoe deze kan worden ingebed in bestaande werkprocessen en welke vervolgstappen nodig zijn om te komen tot een gedragen en toepasbaar instrument. De beweegruimte-monitor wordt daarmee gezien als een belangrijk hulpmiddel om bewegen, spelen en sport structureel te verankeren in ruimtelijke keuzes en beleidsontwikkeling.

8.2 Vervolg

In opdracht van de gemeente Groningen hebben we de huidige referentienorm voor sport en bewegen in de openbare ruimte getoetst aan de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM en hebben we een voorstel/advies gegeven voor een nieuwe norm. Daarnaast hebben we inzicht gegeven in de kosten van de voorzieningen in de openbare ruimte en zijn we gestart met de ontwikkeling van een beweegruimte-monitor.

De huidige norm in Groningen is 1000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1000 woningen, afgeleid van Amsterdam en Den Haag. De huidige norm sluit elementen zoals formele speelplekken, wandel- en fietspaden, beweeggroen en natuurgras trapveldjes uit, terwijl deze elementen wel bewegen stimuleren. Daarbij worden er geen afstandsnormen toegepast of een ruimteclaim gedaan, die juist kunnen zorgen voor de nabijheid en toegankelijkheid van speel-, beweeg- en sportvoorzieningen in de wijk/gemeente. In het rapport adviseren we daarom in hoofdstuk 7 om de huidige referentienorm te vervangen en te verbreden om zo de gezondheid van de inwoners te borgen en de ruimte voor bewegen, spelen en sporten in Groningen veilig te stellen. Daarnaast adviseren we om per woonmilieu een eigen kader te stellen.

De adviezen voor de nieuwe normen zijn tot stand gekomen door een uitgebreide analyse, maar zijn nog niet toegepast of daadwerkelijk ingezet in Groningen. Hieronder geven we een mogelijke invulling mee voor het vervolg.

Welke stappen kan de gemeente Groningen zetten om deze nieuwe normen te implementeren?

1. *De nieuwe normen met betrokken collega's en stakeholders bespreken, met focus op toepasbaarheid en haalbaarheid van de normen*
De nieuwe normen zijn nog niet besproken met andere collega's van de gemeente Groningen of met bijvoorbeeld projectontwikkelaars. We weten uit de analyse dat de nieuwe normen haalbaar kunnen zijn in Groningen. Echter, om draagvlak en betrokkenheid te creëren voor de nieuwe normen is dit een gewenste stap in het proces. Eventueel kan de inzet en toepasbaarheid van de normen via de beweegruimte-monitor (de app) al worden meegenomen in deze stap.
2. *De nieuwe normen vaststellen in de bestuurlijke cyclus van de gemeente en de normen toevoegen als nieuw beleid aan het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen*
De huidige referentienorm van Groningen is onderdeel van het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen en is vastgesteld in de gemeenteraad in mei 2024. De ambities in dit document zijn vertaald naar een uitvoeringsagenda, waarin in fases wordt gewerkt aan de opgaven, waaronder aan de opgave voor 'Uitbreiding sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte'. Deze opgave kan worden aangevuld/verrijkt met de nieuwe normen, zodat er bij gebiedsontwikkeling rekening wordt gehouden met deze uitgangspunten.

3. *De nieuwe normen toepassen in de ontwikkeling van (nieuwe) wijken*

De nieuwe normen kunnen worden toegepast bij de ontwikkeling van nieuwe of bestaande wijken. Hoewel we in dit rapport niet zijn ingegaan op de kwalitatieve kanten van de normen, is het belangrijk om bij de inrichting ook te kijken naar de kwaliteitsaspecten en de 'software' van de ruimte die voor spelen, sport en bewegen wordt ingericht. Denk daarbij aan de toegankelijkheid (voor mensen met een beperking bijvoorbeeld), bereikbaarheid, veiligheid, schone voorzieningen, de diversiteit voor leeftijden en doelgroepen en wellicht ook aan een activiteitenaanbod. Verder adviseren we om gebiedsgericht te blijven ontwikkelen en te investeren (op basis van behoefte), met prioriteit voor kwetsbare wijken waar de beweegparticipatie achterblijft.

4. *Gebruik het inzicht in de investerings- en beheerkosten om de keuzes voor de aanleg en het onderhoud van speel-, beweeg- en sportvoorzieningen in de openbare ruimte financieel te onderbouwen*

Afhankelijk van de keuze voor inrichting (in een (nieuwe) wijk) kan gekeken worden welke voorzieningen een plek krijgen en welke investering dit met zich meebrengt. Als er gekeken wordt naar de inrichting van een volwaardige speel- of sportplek, kan een meer realistisch beeld verkregen worden door aan de voorkant kaders mee te geven voor een speel- of sportplek en deze kaders te toetsen bij leveranciers. Een goede raming voor investerings- en beheerkosten is namelijk beter te maken met inzicht in maatvoering, locatie, aantal toestellen en type (val)ondergronden. De gemeente Groningen kan ook 'standaard' in het beleid drie speel- of sportplekken (klein, medium, groot) fictief ontwerpen als kader voor de inrichting aan de voorkant.

Met de beweegruimte-monitor koppelen we de nieuwe normen en de kosten samen en is in één overzicht te zien welke investering de inrichting van de beweegvriendelijke openbare ruimte met zich meebrengt en wat de maatschappelijke opbrengst is. Dit kan het proces aan de voorkant en het implementatieproces voor het vervolg aanzienlijk versnellen.

Bijlage 1 | Lijst van voorzieningen van de huidige Groningse referentienorm sport en bewegen

Lijst

- Basketbalveldjes
- Beachvolleyballocaties
- Urban Dance Ground
- Fitness
 - sportcontainer
 - calisthenics
 - beweegtuinen en -plekken
 - fitnesspark
 - beweegtoestellen
 - beweeg parkour
 - Urban Gym
- Jeu de boules-banen
- Mountainbike
 - dirtpark
 - MTB skillspark
 - mountainbikepark
 - bikepark
 - fietsbaan/crossbaan
- Multi-courts
 - Basketbal/voetbalveld
- Playground
 - Krajicek Playground
 - ASM Skills Garden
 - Cruyff Court
 - Koeman Playground
- Skaten
 - skatepark
 - halfpipe
- Skeelerbaan
- Tennisbanen
- Voetbal
 - pannakooien
 - voetbalvelden
 - voetbalkooien

Bijlage 2 | Totaaloverzicht van sportnormen en -richtlijnen openbare ruimte van gemeenten

De normen en richtlijnen voor bewegen, spelen en sporten in de openbare ruimte verschillen per gemeente, maar richten zich over het algemeen op het bevorderen van een beweegvriendelijke inrichting en het garanderen van voldoende nabije en toegankelijke ruimte voor zowel georganiseerde als ongeorganiseerde activiteiten (zie bijlage 3 voor een overzicht van kwalitatieve richtlijnen). In tabel 6 is een overzicht te vinden van de kwantitatieve richtlijnen die door de verschillende gemeenten worden gehanteerd. In de laatste kolom staan de landelijke vuistregels Bewegen van het RIVM.

Tabel 6: sportnormen en -richtlijnen voor spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte van gemeenten en landelijk

Categorie	Den Haag	Amsterdam	Utrecht	Rotterdam	Leiden	Amersfoort	Rheden	Terneuzen	Zwolle	Groningen	Landelijk
Kwantitatieve normen (oppervlakte)											
Sporten/bewegen in de openbare ruimte	1 m ² per 1 woning (meeste woonmilieus)	1 m ² per 1 woning	Geen harde m ² -norm	Werkt aan een sportnorm	≤10% is ingericht als potentiële speelruimte	Geen harde m ² -norm	1 sportvoorziening in de openbare ruimte per 75 jongeren (12-18 jaar)	Geen harde m ² -norm	1 sport- en beweegroute langs groen-blauwe structuur per wijk	1 m ² per 1 woning	25% van de openbare ruimte is ingericht voor sport, spelen en bewegen
Speelveldjes/ courts	1 m ² per 1 woning	1 speelveld (1 m ² per 1 woning)		Wordt via sportnorm gegarandeerd		1 speelveld (spelen en sporten) (1 m ² per 1 woning)			1 eenvoudige sport- en ontmoetingsplek per 100 jongeren per wijk 1 verwijsplek per 500 jongeren per wijk		

Formele speelplekken/ speelvoorzieningen	Verschilt per woonmilieu, gemiddeld: 2,9 m² per 1 woning	Minimaal 1 speelplek (150 m²) per 300 woningen			Huidig: 14 speeltuinen, 300 speelplekken	1 speelplek (150 m²) per 300 woningen	Minimaal 300 m² per moet worden ingericht als speelplaats			Geen norm Huidig: 750 speelplekken	
	0-6 jaar: 1 speelplek per 50 kinderen en gemiddeld 245 woningen										
	7-12 jaar: 1 speelplek per 75 kinderen en gemiddeld 443 woningen										
	13-18 jaar: 1 speelplek per 1000 kinderen en gemiddeld 603 woningen										
Bereikbaarheid (afstand)	Informele sport: binnen een straal van 1 km rondom de woning (ambitie 2040)	Altijd binnen het plangebied	Sporten/ bewegen: in iedere wijk binnen 10 minuten loop- of fietsafstand	Bewegen moet direct bij voordeur beginnen	De hele openbare ruimte is potentieel speel- en beweegruimte	Beweeg- en speelplekken: <u>≤</u> 500 meter vanaf de woning. Een koele beweeg- en ontmoetingsplek: minimaal 500 meter			<u>≤</u> 500 meter (BOSS-voorziening)	Sport- en beweegvoorzieningen zijn nabij, toegankelijk en uitnodigend	Ieder huis: 3 typen sport-accommodaties: <u>≤</u> 1500 meter

Groen	≤300 meter										Beweeggroen van minimaal 1 hectare: (ieder huis); ≤300 meter
0-6 jaar	≤100-150 meter (speelplek)							≤ 400 meter (speelvoorziening)		Max 5-10 minuten lopen (staat gelijk aan 400m tot 800m)	≤ 200 meter (speelplek)
7-12 jaar	≤400-600 meter (speelplek)							≤1000 meter (speelvoorziening)		Max 5-10 minuten lopen (staat gelijk aan 400m tot 800m)	≤400 meter (sportplek)
13-18 jaar	≤1000 meter (speelplek)							≤1000 meter (speelvoorziening)		Max 5-10 minuten lopen (staat gelijk aan 400m tot 800m)	≤400 meter (sportplek)

Bijlage 3 | Kwalitatieve richtlijnen van gemeenten voor spelen, bewegen en sport in de openbare ruimte

Gemeente	Kwalitatieve richtlijnen voor spelen, bewegen en sport in de openbare ruimte
Den Haag	De inrichting moet beweegvriendelijk zijn, inclusief routes en sporttoestellen (zoals calisthenics). Kwaliteitsaspecten betreffen toegankelijkheid, veiligheid, schoon en afstemming op leeftijd en doelgroep.
Amsterdam	Openbare ruimte moet beweegvriendelijk en -stimulerend zijn. Stimuleert Urban Sports (skaten, freerunning, 3x3 basketbal). Verhoogt jaarlijks het budget om sport- en speelplekken leuker, uitdagender en diverser te maken.
Utrecht	Streeft naar een beweegvriendelijke inrichting en een brede aanpak om sporten, spelen en bewegen te bevorderen. Werkt aan de Urban Sports Agenda (freerunning, 3x3 basketbal, calisthenics) en wil sport- en speelplekken combineren om levendige ontmoetingsplekken te creëren.
Rotterdam	De openbare ruimte is een uitdagend speelveld dat verleidt tot bewegen. Bewegen begint direct bij de voordeur. Zet in op een integrale aanpak (Programma Beweegvriendelijke Stad) mobiliteit, lopen, fietsen en veiligheid combineert. Stimuleert Urban Sports en de realisatie van innovatieve openbare ruimte.
Leiden	De ruimte moet kwalitatief hoogwaardig zijn: groen, gezond, veilig, avontuurlijk en schoon. Moet bewegingsinclusief ontworpen zijn, zodat het aanzet tot bewegen (bijvoorbeeld fietsparkeerplaatsen dichterbij dan autoparkeerplaatsen). Faciliteert de individuele en anders-georganiseerde sporter.
Amersfoort	Ruimtes moeten worden ontworpen voor multifunctioneel gebruik. Een schone, veilige, bereikbare toegankelijke buitenruimte wordt gezien als de basis die creativiteit en beweegvaardigheid stimuleert. Speciale aandacht voor Urban Sports (bootcamp, calisthenics, freerunning).
Rheden	Succes wordt gemeten aan de hand van hoeveel en hoelang kinderen en jongeren buitenspelen. De hele openbare ruimte is een speelplaats. Nadruk op het opwaarderen van buurtspeelplaatsen naar grotere, uitdagende speellandschappen.
Terneuzen	Transformatie van 'kinderspeeltuin' naar 'ontmoetingsplek voor iedereen'. Speelvoorzieningen moeten inclusief zijn (toegankelijk voor inwoners met een beperking) en multifunctioneel (combinatie van spelen, sporten en verblijven).
Zwolle	De inrichting van de openbare buitenruimte moet alle inwoners, van 0 tot 99 jaar, maximaal uitnodigen en uitdagen om buiten te bewegen, ontmoeten, spelen en sporten (BOSS). Hiertoe moet het ontwerp uitdaging, variatie en inclusie borgen, waarbij de voorzieningen multifunctioneel, duurzaam en in samenwerking met gebruikers (samen uitgedacht) worden gerealiseerd, met expliciete aandacht voor toegankelijkheid voor iedereen.
Groningen	Sport- en beweegplekken moeten uitdagend en uitnodigend zijn, bijvoorbeeld door playgrounds, outdoor fitness en urban sportfaciliteiten. Er wordt ongelijk geïnvesteerd voor gelijke kansen, met focus op wijken met de grootste knelpunten. Zet in op slimme combinaties (bijvoorbeeld met groen en klimaatadaptatie).

Bijlage 4 | De Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de [Omgevingswet](#) in werking getreden. Daarin is de verplichting opgenomen om op Rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau een omgevingsvisie vast te stellen. De overheid wil met deze wet de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) wordt nadrukkelijk benoemd dat gemeenten een gezonde en veilige leefomgeving moeten nastreven. Dit biedt voor gemeenten kansen om sport en bewegen een plek te geven in hun omgevingsvisies, wat ook een ambitie is vanuit het Nationaal Sportakkoord²¹. Sport en bewegen kunnen zo integraal onderdeel uitmaken van de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de openbare ruimte, met het doel om de gezondheid te bevorderen en te borgen dat er voldoende sport- en speelruimte is. Door de wet kunnen gemeenten bewuster investeren in beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte, zoals wandel- en fietsverbindingen en groen.

Belangrijke aspecten van de Omgevingswet in relatie tot de ruimte voor sport en bewegen

- De Omgevingswet stelt een gezonde fysieke leefomgeving centraal en ziet sport en bewegen als een belangrijk onderdeel daarvan.
- Gemeenten moeten een omgevingsvisie opstellen met een langetermijnvisie op een gezonde en veilige leefomgeving. Hierin moet ruimte zijn voor spelen, bewegen en sport. Het biedt dus een kader om beleidsmatig vast te leggen dat de buitenruimte geschikt is voor spelen, bewegen en sport.
- Het is een instrument om lokaal regels vast te leggen over wat er wel en niet mag in de openbare ruimte, inclusief de inrichting van sport- en speelvoorzieningen en beweegvriendelijke routes.
- De wet stimuleert gemeenten om beleid op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, natuur, sport en gezondheid beter op elkaar af te stemmen.
- De wet vraagt om vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden, zoals de sportsector, om zo belangen en ideeën mee te nemen in de besluitvorming. Het is cruciaal dat de sportsector proactief kan deelnemen aan het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan om te zorgen dat sport en bewegen een duidelijke plek krijgen.

Volgens het Mulier Instituut (2024)²² heeft twee op de vijf gemeenten in hun beleid vastgelegd dat ook de beleidsambtenaren sport, bewegen en recreatie betrokken moeten worden bij het opstellen hiervan.

Organisaties of personen uit de sportsector waren bij 11% van de gemeenten niet betrokken bij het proces. In 51% van de gemeenten hadden ze een adviserende, raadgevende of mede beslissende rol bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

²¹ Bron: [Mulier Instituut, Benodigde ruimte voor sport in 2040, 2024](#)

²² Bron: Mulier Instituut, [Monitor Lokaal Sportbeleid 2024](#), 2025

Bijlage 5 | Overzicht investering-, beheer- en onderhoudskosten voorzieningen in de openbare ruimte

Sportvoorzieningen en -courts

Tabel 7: investerings-, beheer-, onderhouds- en/of renovatie-kosten van (losse) sportvoorzieningen en -courts

Voorziening	Investeringskosten	Beheer & onderhoud/ renovatie-kosten	Leverancier	Opmerkingen
Cruyff Court	€170.000 €30.000 - €50.000 financiële ondersteuning door JCF	Renovatie na 10 jaar: €70.000 €15.000 ondersteuning bij 1e vervanging, €7500 bij 2e vervanging	Johan Cruyff Foundation (JCF)	Financiële ondersteuning door JCF mogelijk (onder voorwaarden) bij aanleg en vervanging
Kraijcek Playground	Afhankelijk van maatvoering en/of er al iets ligt (=maatwerk)	€200.000 bij renovatie	Kraijcek Foundation	
Multisportplek	€300.000 - €400.000		Boas Speeltoestellen	Voorbeeld Veendam kostte €500.000; combinaties vanaf €250.000 mogelijk. Ook afhankelijk van ondergrond
Pannakooi	€30.000 - €80.000		Boas Speeltoestellen	Kosten variëren per type en uitvoering
Los (portaal)doel of losse basket bijvoorbeeld op een speelplek	€5.000		Speelplan B.V. ²³	Niveau: simpel
Grasveld met ballenvangers en dichte doelen, combi sporten (basis)	€20.000		Speelplan B.V.	Niveau: basis
Voetbalkooi met kunstgras of asfalt, combinatie van balsporten	€80.000		Speelplan B.V.	Niveau: top
Losse speeltafel	€5.000		Speelplan B.V.	Niveau: simpel
Pleintje met een enkele speeltafel, zoals tafeltennis, inclusief verharding	€10.000		Speelplan B.V.	Niveau: basis
Pleintje met meerdere tafels, inclusief verharding	€20.000		Speelplan B.V.	Niveau: top

²³ De normbedragen van Speelplan B.V. (in alle tabellen) zijn exclusief VAT-kosten, deze variëren sterk per gemeente van 10-15% tot 40-50%.

Urban Sports

Tabel 8: investerings- en onderhoudskosten van Urban Sports

Voorziening	Investeringskosten	Onderhoud (% van investering/aanschafprijs)	Leverancier	Opmerkingen
Pumptrack	€750 p/m ¹ pumptrack (voor design en build) €100 p/m ² terrein	1% à 2% per jaar	The Pump Factory	Onderhoud betreft vooral aanvullen van weggespoelde taluds; asfalt is nagenoeg onderhoudsvrij. Een oppervlakte van 1.000 m ² biedt ruimte voor een track van circa 135 meter lang. Hoe compacter het ontwerp, hoe hoger de prijs per meter. Deze kosten omvatten het ontwerp en de realisatie van de pumptrack, niet de aankleding en eventuele inplanting van het terrein.
Pump coaster	€600 p/m ¹ per baan (voor ontwerpen en realiseren)	1% à 2% per jaar	The Pump Factory	Goedkoper (dan pumptrack) door weinig tot geen aanleg van bochten.
Skatepark (beton)	€300 p/m ²		Griekspoor	Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden
Calisthenics park	€50.000		Boas Speeltoestellen	
Bolderklimwand	€50.000		Boas Speeltoestellen	
Urban Dance Ground	€30.000 (basis) – €50.000 (2.0)		Griekspoor	2.0 variant is inclusief LED-verlichting vloer
Los skate-element, al dan niet als onderdeel op een reguliere speelplek	€10.000		Speelplan B.V. ²⁴	Niveau: simpel
Goede vloer, voldoende uitdaging en meerdere onderdelen	€40.000		Speelplan B.V.	Niveau: basis
Goede vloer, uitdagend niveau voor gevorderde gebruikers	€100.000		Speelplan B.V.	Niveau: top

²⁴ Speelplan B.V.: de normbedragen bij deze urban sportplekken zijn vrij random. Daar is namelijk al snel sprake van maatwerk (afhankelijk van afwerkingsniveau, uitdagingsniveau en materiaalgebruik). De normbedragen worden ook wel aangepast per type klant.

Uitzonderlijke urban sportparken en/of combinaties van sportparken	Maatwerk		Speelplan B.V.	Niveau: special
--	----------	--	----------------	-----------------

Speelplekken (algemeen)

Tabel 9: kosten speelplekken

Type speelplek	Grove schatting van Boas Speeltoestellen	Kosten speeltuin (uit onderzoek ²⁵)	Richtbedrag van Speelplan B.V.
Klein	€50.000	€16.984 (tot 1.000 m²)	
Middelgroot	€100.000	€27.831 (1.000 - 5.000m²)	
Groot	€150.000	€47.316 (vanaf 5.000 m²)	
Simpel (voorbeeld: buurtplekje: eenvoudige inrichting en beperkte speelwaarde)			€25.000
Natuur (voorbeeld: natuurspeelplek: groene speelplek, vooral ingericht met natuurlijk spelen)			€50.000
Basis (voorbeeld basisplek: standaard volwaardig plek voor een brede doelgroep tot 12 jaar)			€75.000
Special (voorbeeld: speeltuinvereniging, buurtoverstijgende plek)			Maatwerk

²⁵ Bron: [Ecorys, MKBA Speeltuinen. Een onderzoek naar de kosten en baten van speeltuinen in Nederland](#), 2020.

Bronnen

Documenten:

- Ecorys, [MKBA Speeltuinen. Een onderzoek naar de kosten en baten van speeltuinen in Nederland](#), 2020.
- Gemeente Groningen en Sport050, [Masterplan \(door\)ontwikkeling Sportvoorzieningen. Deel 1: ambitiedocument](#).
- Gemeente Groningen en Sport050, [Masterplan \(door\)ontwikkeling Sportvoorzieningen. Deel 2: uitvoeringsagenda](#).
- Gemeente Groningen, Nieuwe ruimte. Ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte. 2021
- Gemeente Groningen, [Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten in Groningen](#), 2019
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), [Nationaal Preventieakkoord. Een gezonder Nederland](#), november 2018.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), [Kamerbrief beleidsplan toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen](#), oktober 2025.
- Mulier Instituut, [Jaarrapport ruimte voor sport en bewegen 2025](#), december 2025
- Mulier Instituut, [Monitor Lokaal Sportbeleid 2024](#), mei 2025
- Mulier Instituut, [Benodigde ruimte voor sport in 2040. Inzicht in de ruimtelijke implicaties van de ambities uit de sportagenda](#), september 2024.
- Mulier Instituut, [Sportaccommodaties in Nederland 2023](#), 2023.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, [Vuistregels beweegvriendelijke omgeving](#), 2024.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, [Een gezonde inrichting van de openbare ruimte: vuistregels voor Bewegen, Groen en Ontmoeten](#), 2025
 - [Vuistregels Bewegen](#), 2025
 - [Vuistregels Groen](#), 2025
 - [Handvatten Ontmoeten](#), 2025
- Urhahn in opdracht van NOC*NSF en POS, [Ruimte geven aan sport](#), september 2024.
- Urhahn, Platform 31 en Urban Dynamics in opdracht van VWS, [Ruimte geven aan sport en bewegen. Onderzoek naar de relatie tussen ruimte voor sport, bewegen en spelen en ruimtelijke ordeningsafwegingen](#), februari 2025.

URL's:

- [De bevolkings- en huishoudensprognose 2024-2044 gemeente Groningen](#)
- <https://basismonitor-groningen.nl/kompasvangroningen/>
- <https://groningen.buurtmonitor.nl/viewer>
- <https://www.allesoversport.nl/>
- <https://www.beweegalliantie.nl/over/werkwijze#hoe-werkt-de-beweegalliantie>
- <https://www.beweegalliantie.nl/gemeenten-en-wijken/gemeenten>
- <https://www.dus-i.nl/subsidies/specifieke-uitkering-sport>
- <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/o/omgevingswet/omgevingsvisie>
- <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/sportaccommodaties>
- <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportaccommodaties#:~:text=Dichtheid%20van%20sportaccommodaties%20stabiels,soort%20accommodaties%20en%20de%20locaties>
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/sport-en-bewegen/sport-bewegen-en-gezondheid>
- https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?beweegrichtlijnen-infographics-2024&kb_id=22698&kb_q=beweegrichtlijnen%20infographics
- <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegvriendelijke-omgeving>

- <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/11/23/de-ruimte-voor-sport-in-nederland-staat-onder-druk-tijd-voor-wettelijke-maatregelen-a4913194>
- <https://www.platform31.nl/artikelen/ruimte-voor-sport-en-bewegen-in-de-knel-door-woningbouw/>
- <https://stadszaken.nl/artikel/8441/rijk-wil-meer-ruimte-voor-sport-en-bewegen>
- <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/11/11/strijd-tegen-beweegarmoede-niet-erg-succesvol-in-de-grote-steden-is-alsmaar-minder-ruimte-om-te-sporten-a4911505>
- <https://www.nederlandse-sportraad.nl/adviezen-oud/bewegen-tijdens-de-levensloop>

Beleidsstukken gemeenten (uit hoofdstuk 3):

- [Handboek Inrichting Openbare Ruimte 22 oktober 2024](#), gemeente Amersfoort
- [Sportnota 2019-2024](#), gemeente Amersfoort
- Amsterdamse referentienorm voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen, 12 december 2017, gemeente Amsterdam
- [Rapportage monitor sportnorm \(anders\) georganiseerde sport](#), 2021, gemeente Amsterdam
- Haagse richtinggevende normen voor maatschappelijke voorzieningen, 2024, gemeente Den Haag
- Ontwerp Haags sportakkoord 2020-2022, gemeente Den Haag
- [Beleidskader spelen en bewegen \(2018-2022\)](#), gemeente Leiden
- [Beleidskader sport en gezondheid 2019 – 2023](#), gemeente Leiden
- [Ontwerp speelbeleid 2022-2026](#), gemeente Rheden
- [Sportnota 2021+](#), gemeente Rotterdam
- [Speelvoorzieningen beleidsplan](#), 25 januari 2024, gemeente Terneuzen
- [Beleidsnota sport en bewegen 2025 - 2032](#), gemeente Utrecht
- BOSS-beleid; ontwikkelprincipes voor de buitenruimte, 2025, gemeente Zwolle

Partners
in verbetering

BMC
RANDSTAD PROFESSIONAL

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

Namen adviseurs

Zedgar Veldhuizen
Naomi Boer
Jurrie Groenendijk

